

Suriye bölünür mü

Ceren Kenar 19.03.2012

Tunus'ta başlayan Arap devrimleri dalgası ne göstericilerin talepleri bakımından ne de şu ana kadarki siyasi sonuçları açısından bölge devletlerinin sınırlarının değişimine yönelik bir hareket öngörmüyordu. Arap devrimlerinin mimarı ve taşıyıcısı olan göstericiler ve siyasetçiler pan-Arabist rüyalar ile bir Arap birliği çatısı altında birleşmeyi bırakın siyasi bir proje olarak dillendirmeyi, düşünmediler bile. Buna karşılık mevcut devletlerin bölgesel bütünlüğünü tehdit edebilecek otonomi veya bağımsızlık talebi ile ortaya çıkan etnik veya bölgesel gruplar da olmadı.

Ortadoğu'daki mevcut sınır anlaşmazlıkları bile gündeme gelmedi bu süreçte. Tahrir meydanının gündemi Sudan sınırı değildi. Tunuslu göstericilerin siyasi projeksiyonunda Cezayir sınırına ilişkin ihtilaflar yoktu.

Arap Devrimleri sınır ötesi ancak ulus devlet içi siyasi hareketlerdi. Tunus'tan başlayan hareket tüm bölgeye sirayet etti ancak amaçları ve sonuçları olarak mevcut sınırlar içinde rejimlerin yeniden yapılanmasını öngördü.

Bunun tek istisnası bugüne kadar Libya oldu. Petrol zengini bölgenin bu geliri ülkenin diğer bölümleri ile paylaşmak istemediği ve Bingazi merkezli otonom bir yapı talebi olduğu sır değil. Bu talebin tarihsel gerekçeleri de mevcut. Günümüz Libya sınırları bir İtalyan dizaynı. Tarihsel olarak Bingazi ve Trablus farklı merkezler. Libya'nın bölünmesine Batı kamuoyu sıcak bakmıyor ancak orta vadede Libya'nın federatif bir yapıya dönüşmesi mümkün.

Peki Suriye'yi ne bekliyor? Suriye'de birinci yılını dolduran gösteriler sonucunda Suriye'nin toprak bütünlüğünü etkileyecek veya değiştirecek gelişmeler yaşanması olası mı?

Bu soruya iki açıdan yaklaşmak mümkün.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye medyasının Ortadoğu sefaleti

Ceren Kenar 26.03.2012

Türkiye medyasını yakından takip eden Lübnanlı akademisyen bir arkadaşım "Türk medyasında çıkan yazılara bakıyorum da Texas Daily veya Ohio Times'ı aratmayan bir cehalet ve oryantalizm görüyorum" diye şikâyet etti geçenlerde.

Doğru söze ne denir...

Türkiye gazetelerinin Amerikan ve Avrupalı muadilleri gibi bölge merkezlerinde, örneğin Beyrut ve Kahire'de bürosunun bulunmaması bile medyamızın, Türkiye siyaseti ve ekonomisinden ne kadar geri takip ettiğinin bir göstergesi. Ekonomik olarak Türkiye bölgede önemli bir aktör, siyaseten gücü her geçen gün artıyor, ancak basınının bölge konusundaki ilgisizliği, bilgisizliği ve zaman zaman ırkçılığa varan pozisyonu içler acısı.

Bu pozisyon dünya kamuoyunun Arap devrimleri ile başlayan süreçte bölgeye olan ilgisinin artması ile iyice sarıh hale geldi. "Arapların devriminden ne olacak, hem zaten bize ne" sinizminden, "Devrimlerden çok şey beklemeyin, Arapların Atatürk'ü olmadığından zinhar iflah olmaz"vari "derin" saptamalara bu süreçte fazlasıyla maruz kaldık.

Suriye'de rejim Bahaistmiş!

Marjinal gazetelere gitmeye gerek yok. Ülkemizin amiral gazetesi kabul edilen, en güçlü kaynaklara sahip gazetelerinden olan Hürriyet'e bakmak kâfi. Örneğin yakın zaman önce Hürriyet gazetesi sürmanşet ve "özel" bir Suriye haberini okurlarına takdim etti. Haber, Fransız bir akademisyenin Suriye izlenimlerini aktarıyor ve Suriye'de yaşananların aslında "Batı" medyasının yansıttığı gibi olmadığını iddia ediyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kısa Süren bir Dostluk: AK Parti- Hizbullah İlişkisi

Ceren Kenar 02.04.2012

Çok değil bundan 5-6 sene önce Türkiye'nin Lübnan Hizbullah'ı ile ilişkisi Avrupa Birliği üyeliği önünde engel teşkil etme noktasına gelmiş, Amerika'nın endişelere gark olmasına sebebiyet vermişti. İsrail'in yaşadığı panik kelimelerle yansılatamayacak düzeydi. Her güne Amerikan basınında İsrail lobisi menşeli "Türkiye eksen değiştiriyor" temalı makaleler ile uyanıyorduk. İran'ın Türkiye üzerinden Hizbullah'a sevkiyat yaptığı yönünde istihbaratlar havada uçuşuyor, Cumhuriyet Halk Partisi, Adalet ve Kalkınma Partisi'ni İran saflarına katılmak ile itham ediyordu.

Konunun Hizbullah kanadında bambaşka bir hava hüküm sürüyordu. Hizbullah destekli gazeteler Tayyip Erdoğan övgüleri ile dolup taşıyor, "Türkiye'nin nihayetinde Siyonist rejim ile ittifak halinde olan rejimden kurtulduğunu" muştuluyordu okurlarına. Hizbullah lideri Tayyip Erdoğan için tüm Müslüman âlemini dua etmeye çağırıyor, Hizbullah mitinglerinde Türkiye bayrakları dalgalanıyordu.

Eski dostlar düşman oldu ifadesini kullanmak pek uygun olmaz şu anda. Ancak işlerin değiştiği kesin. Peki, ne oldu da Erdoğan Hizbullah nazarında "Gazze fatihliğinden" "emperyalist saflara" düştü?

Öncelikle Lübnan Hizbullah'ını biraz tanıyalım ve zamanında Türkiye derin devleti ile samimi ilişkiler içinde olan ve domuz bağıyla infazları ile meşhur örgüt ile farklılığını teslim edelim.

Lübnan Hizbullah'ı 1982 yılında İran desteğiyle güney Lübnan'da kurulan, ününü Amerikan üslerine düzenlediği saldırılar ile kazanan, sonrasında ise geniş tabanlı bir halk tabanına sahip olan bir örgüt.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiyeli turistlerin Beyrut ile imtihanı

Ceren Kenar 09.04.2012

Bahar aylarının gelmesiyle güzide şehrimiz Beyrut'a olan turist ilgisi arttı. Bu turistlerin hatırı sayılır bir kısmı Türkiyelilerden oluşuyor. Bu son derece olumlu bir gelişme. Türkiye'nin "doğusuna" ilginin artması bu bölgeye olan önyargıları kırmak için çok önemli.

Ancak Beyrut gezinizin hayal kırıklığına dönüşmemesi için yaklaşık iki yıldır Beyrut'ta yaşayan biri olarak size bazı önerilerim olacak. Zira birçok Türkiyeli turist -artık Beyrut nasıl pazarlanıyorsa Türkiye'de- Beyrut'a yanlış beklentiler ile geliyor ve dolayısıyla sükût-u hayale uğruyor. Bu "Beyrut travmasını" yaşayanlar arasında bölge ile aşina insanlar da var. Yani Beyrut'ta kilise gördüğünde şoke olan bir turist profilinin memnuniyetsizliğinden bahsetmiyorum.

Epey entelektüel, gezmeye görmeye meraklı insanlardan ortak şeyler duyuyorum. İstanbul'un gece hayatının, süsçilerinin, kebabçıların, kafelerinin Beyrut muadillerinden daha iyi olduğu yönünde "eleştiriler" alıyorum. Dürüst olmak gerekirse durum tam da bu! İstanbul gibi artık dünyanın güçlü ekonomilerinden olan yetmiş milyonluk bir ülkenin başkenti elbette Beyrut gibi 30 yıl süren bir iç savaşın yaralarını sarmayı henüz başaramamış, 4.5 milyon nüfuslu bir ülkenin başkenti ile mukayese kabul etmez. İstanbul'un restoranları ve gece hayatı kesinlikle Beyrut'tan daha iyi. İstanbullular farkında mı bilmiyorum ama İstanbul gastronomi veya gece hayatı bakımından dünyanın en "in" ve "hip" merkezlerinden biri. Tam da bu yüzden İstanbul'a gelen turist sayısı sürekli artıyor. Bu yüzden Türkiye Araplar açısından her sene birkaç kere ziyaret edilmesi "farz" bir ülke olarak telakki ediliyor. Bu yüzden Beyrut-İstanbul uçuşlarının yüzde 80'ini Lübnanlı yolcular oluşturuyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mısır'da da denize düşen askere sarılıyor

Ceren Kenar 23.04.2012

 Mısır'da Mübarek'in devrildiği günden beri sular durulmadı, ne Tahrir Meydanı boş kaldı ne de farklı kesimlerin meşruiyetinde mutabık kaldığı bir süreç gelişebildi. Parlamento seçimlerinden sonra Müslüman Kardeşler (Özgürlük ve Adalet Partisi) ve Selefilerin (Nur Partisi) toplamda yüzde 70'e ulaşan oyları bile iyi veya kötü bir istikrar getirmedi.

Devrimler bir günde yapılmıyor elbette. Elli yıldan fazla bir süredir değişen liderlere rağmen sabit kalan otokrat bir rejim ile yönetilen Mısır'da elbette demokratik kurumların kurulması, demokratik süreçlerin konsolide olması ve güç paylaşımına ilişkin liberal bir anlayışın yerleşmesi zaman alacak.

Mübarek sonrası Mısır siyasetini belirleyen ana aktörler kabaca üçe ayrılabilir: Müslüman Kardeşler ve Selefilerden müteşekkil İslamcılar, özellikle Yüksek Askerî Konsey ve bürokrasi üzerinde etkisini koruyan "eski rejimciler" ve medya, entelijansiya ve sokaklara hâkim olan solcular ve liberaller. Oy verme davranışları ve siyasi angajmanları bu kadar keskin olmayan Mısır halkının çoğunluğu ise tabir-i caizse "sessiz çoğunluğu" oluşturuyor.

23-24 Mayıs'ta ilk aşaması gerçekleşecek başkanlık seçimleri sivilleşme süreci açısından çok önemli. Hâlihazırda bir askerî konsey tarafından yönetilen Mısır'da bu seçimler akabinde yönetim sivilere devredilecek. Askerî vesayetin tümünden kalkacağı yönünde bir beklenti yok, ancak yine de geniş yetkilere sahip olan cumhurbaşkanlığı makamında bir sivilin yer alması önemli.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye hakkında sık sorulan sorular...

Ceren Kenar 30.04.2012

Dokuz bin ölü, binlerce yaralı ve evlerini, ülkelerini her şeylerini terk etmiş on binlerce insanın dramına çok yakından şahitlik ediyor olmasına rağmen Türkiye kamuoyu hâlâ Suriye’de yaşananın bir katliam olduğu konusunda bile hemfikir değil. Bir katliamı önlemek için farklı görüşlerin çıkması doğal, hatta sağlıklı; ancak “Bana Esed adam öldürüyor dedirtemezsiniz” diyenlerin sesi ne yazık ki Suriye halkının sesini bastırıyor. Türkiye’de evini, yurdunu, sevdiklerini kaybetmiş 30.000’e yakın Suriyeli varken, Türkiye kamuoyunu Suriye meselesinde bilgilendirenler, “Tüm dünya yalan söylüyor” diyen analistler. Esed’in nazik davetleri ve misafirperverliği eşliğinde Baas rejimini yıkama, yağlama kampanyaları ile oluşan dezenformasyonun popüler sorularına karşı buyurunuz Suriye meselesinde sıkça sorulan sorular rehberi.

1- Suriye’de katliam mı var yoksa gördüklerimiz Al Jazeera figüranları mı?

Suriye meselesinde ölü rakamlarını Al Jazeera’dan değil Birleşmiş Milletler’den alıyoruz. Hani Rusya ve Çin’in Güvenlik Konseyi olduğu Birleşmiş Milletler. Al Jazeera’nın reytinglerini arttırmak, Katar’a yaranmak veya bir Amerikan komplosunu daha gerçekçi göstermek için 9000’den fazla Suriyelinin kendini öldürdüğü, on binlercesinin ülkesini terk ettiği düşüncesi de takdir edersiniz ki biraz fantastik. Al Jazeera veya Batı medyasının Suriye haberlerine itibar etmemek yerine şu soruyu sormanız daha yerinde olabilir: Eğer Esed’in çekindiği bir şey yoksa, eğer Suriye’de yaşananlar manipüle ediliyorsa, neden uluslararası basın Suriye’de özgürce yayın yapmasına izin verilmiyor? Neden Suriye’ye basın, ya Esed’in özel davetlisi olarak rejimin gözetiminde gerçekleşen turlar vesilesi ile ya da tamamen yasa dışı yollarla giriyor?

2- Suriye’ye Irak’ta olduğu şekilde “demokrasi” mi götürülüyor?

Suriye ile Irak, aslında yansıtıldığından çok daha az benzerlik gösteren iki ülke ve vaka.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Washington’dan Suriye’ye bakmak

Ceren Kenar 14.05.2012

Bu haftanın haberleri orta dünyadan değil, New York’ta faaliyet gösteren Türk Kültür Merkezi’nin davetlisi olarak ziyaret ettiğim yeni dünyadan geliyor.

Kasım ayında gerçekleşecek başkanlık seçimleri için, adayların resmî olarak kampanya dönemini başladı. Anketlere göre Obama önde görünse de, Romney ile arasındaki oy farkı Obama’yı rahatlatacak kadar yüksek değil. Peki, tüm bu kampanya sürecinde Suriye meselesi ne kadar gündeme geliyor?

Geçen hafta Amerika’da görüştüğümüz siyasetçi ve gazetecilere göre bu seçim dönemini belirleyecek yegâne unsur ekonomi. Bunun dışındaki meseleler tali konular olarak görünüyor.

Özellikle Amerikan ordularını Irak’tan çektiğini vurgulayan Obama’nın seçimlere kadar Suriye konusunda adım atmayacağı konusunda neredeyse bir görüş birliği var. Hatta Amerika’da lobi faaliyeti yapan bir Suriyeli muhalif, bundan önce Libya müdahalesinde oldukça etkin olan Samantha Power’ın kendilerine, Obama’yı ikna etmeye çalışarak vakit kaybetmek yerine, Kongre’de şanslarını denemelerini önerdiğini söyledi. Amerikalı siyasetçiler ve kanaat önderleri, Suriye meselesinde Amerika’nın üzerine düşeni yapmadığı konusunda hemfikir. Suriye Ulusal Konseyi’nin uzun süredir talep listesinde olan, güvenli bölgelerin oluşturulmasına prensip olarak karşı çıkılmıyor, ancak seçim sonrası belirsiz bir zamana erteleniyor.

Tüm bunlara rağmen muhalifleri umutlandıran gelişmeler de yaşanmıyor değil. Obama’nın bir sonraki dönemde seçilmesi durumunda, dışişleri bakanı olma ihtimali yüksek olan John Kerry bu hafta Suriye konusunda söylem değiştirdi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

“Şii hilali” ve “Sünni dolunayı” ortasında Lübnan

Ceren Kenar 21.05.2012

"Lübnan’da eğer Şii ve sakallıysan dürüst bir direnişçisin, fakat eğer Sünni ve sakallıysan köktendinci bir teröristsin." Lübnan Amerikan Üniversitesi’nde akademisyen olan Walid’in bu sözleri Lübnan’da uzun zamandır çıkması beklenen, geçen hafta patlayan ve kuvvetle muhtemel şiddetini azaltmadan devam edecek çatışmanın Sünniler tarafından nasıl algılandığını özetliyor. Mevcut krizin nedeni Suriye. Şu an 8 Mart koalisyonu ile Hizbullah ve Amel tarafından temsil edilen ve iktidarda olan Şii nüfusun büyük bir çoğunluğu Esed rejimini destekliyor. Özellikle finansal ve siyasi açıdan fazlasıyla İran ve Suriye’ye bağımlı olan Hizbullah, Esed rejimine sadece söylemsel değil askerî ve stratejik destek de temin ediyor. Suriyeli mülteciler için bir mülteci kampı bile olmayan Lübnan’da, ülkeye sığınmak isteyen mültecilere ise Sünni yerel halk kapılarını açıyor.

Beyrut’a iki buçuk saat uzaklıkta, Suriye sınırında bir şehir olan Trablus’ta (Trablusşam diye de geçer) geçen hafta dokuz kişinin ölmesi ve elliye yakın insanın yaralanması ile sonuçlanan çatışmalar kimse için sürpriz olmadı. Özellikle Sünni ve Şii köylerin birbirine komşu olduğu alanlarda çatışmaların siyasi hareketlenmelerle artabileceği yönünde derin bir korku ve endişe hâkim.

Çatışmalara sebebiyet veren krizin arkasında Suriye konusundaki ihtilaf yatıyor. Sünnilere göre Şiiler ellerinde olan devlet ve askerî gücü suiistimal ediyor ve Suriyeli mültecilere insani yardım sunan sivilleri “terörist” oldukları gerekçesiyle tutukluyor. Aynı zamanda Esed rejimine sağlanan destek Sünniler açısından provoke edici bulunuyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye’ye önerilen Yemen mi, yoksa Ruanda modeli mi?

Ceren Kenar 28.05.2012

Amerikan Başkanı Barack Obama geçen hafta düzenlenen G-8 zirvesinde Suriye krizinin çözümüne ilişkin "Yemen modelini" önerdi. Bu muğlak ifade üzerinden Suriye için öngörülen yol haritasının tam olarak ne olduğu açık olmasa da –zira Yemen ve Suriye birbirine iki benzemez vaka– Yemen’de yaşanan süreci hatırlayarak genel bir fikir edinmek mümkün.

Tunus’ta başlayan gösteriler akabinde Yemen gösterileri, Mısır ile hemen hemen aynı zamanda başladı. Yirmi iki yıldır iktidarda olan Ali Abdullah Salih göstermelik bazı siyasi tavizler ile göstericileri tatmin etmeyi başaramadı. Güvenlik güçlerinin silahsız göstericilere uyguladığı ölçsüz ve izansız şiddet, iktidar bloğunda bölünmelere yol açtı, önemli isimler muhalif saflara geçti. Buna güvenlik güçleri içinde yaşanan bölünmeler eşlik etti. Salih ağır yaralarla da olsa, muhalif güçlerin kendisine düzenlediği bir suikast girişiminden hayatta kalmayı başardı. Ancak artan ve devam eden gösteriler karşısında ulusal ve uluslararası desteğini korumak konusunda başarısız oldu. Salih geleneksel müttefiki olan Suudi Arabistan ve Amerika’nın baskısıyla iktidarı bırakmayı kendi rızasıyla kabul etti. Saleh’e yasal dokunulmazlık tanındı ve Salih, ailesi ile Etiyopya’ya taşındı. Yemen’de bu şubat ayında genel seçimler yapıldı, Salih’in yardımcısı Abdurabbu Mansur Hadi başkan olarak seçildi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fas için "yetmez ama evet" vakti

Ceren Kenar 04.06.2012

Büyük Ortadoğu projesi diye bir şey var mı bilmiyorum lakin büyük Arap devrimleri diye bir şey olduğuna eminim. Arap devrimleri derken sadece diktatörlerini deviren Tunus, Mısır, Libya, Yemen’i (ve inşallah devirecek olan Suriye ve Bahreyn) kast edersek kanımca büyük bir indirgemeciliğe yenik düşeriz. Tüm bölgeyi saran ve Arap sokağının sadece dokusunu değil, devletle kurduğu ilişkiyi kökten değiştiren bir olgudan bahsettiğimizi bir kenara not düşmek lazım. Zira son bir senede yaşanan dalganın tezahürleri istisnasız her Arap ülkesinde vuku buluyor. Irak’ta başlayan gösteriler sonrası devletin elektrik ücretlerinde sübvansiyon uygulamasından, Suudi kadınlara oy hakkı tanınmasına uzanan geniş bir reform dalgasından bahsetmek mümkün. Reformların mahiyeti üzerinde tartışmak lazım elbette, ancak bu reformları kategorik olarak reddetmek veya küçümsemek bu coğrafyanın halklarına büyük saygısızlık olur.

Bu reform dalgasının etkilediği ülkelerin başında Fas geliyor.

2011 yılının şubat ayında başlayan gösteriler ülkenin dört bir yanına yayılınca, Fas Kralı, mart ayında anayasada kapsamlı bir reform vaat ediyor. Anayasa yapım sürecinde bağımsız entelektüellerin, sivil toplumun ve dinî grupların da görüşlerinin alınacağı sözünü veriyor. Anayasada yapılan değişiklikler ile kralın yetkileri azımsanamayacak kadar azaltılıyor ve seçimle göreve gelen başbakana devrediliyor. Haziran ayında gerçekleşen referandumla yeni anayasa kabul ediliyor. Reformlar sonrasında gerçekleşen ilk seçimler sonucunda kendini ılımlı İslamcı olarak tanımlayan Adalet ve Kalkınma Partisi iktidara geliyor.

Fas kralları doğru zamanda doğru pozisyon almalarıyla meşhur desek yeridir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaçırılan Şii hacılara ne oldu

Ceren Kenar 11.06.2012

Halep yakınlarında 22 Mayıs'ta 13 kişi kaçırıldı. Kaçırılanların İran'a gerçekleştirdikleri kutsal mekân ziyaretinin dönüş yolunda olan Lübnanlı Şiiler olması, Suriye'de vaka-i adiyeden olanı uluslararası bir krize çevirdi. Kadın rehineler serbest bırakıldı ve 11 Lübnanlı Suriye'de sırta kadem bastı.

Lübnanlı Şiilerin kaçırılmasını, bu olaya kadar kamuoyunda bilinmeyen ve kendilerini "Suriye Devrimcileri-Halep Bölgesi" olarak tanımlayan bir grup üstlendi. Suriye muhalefetine ana askerî grubu olan Özgür Suriye Ordusu kaçırılma olayıyla hiçbir ilişkisinin olmadığını açıkladı ve işin arkasında Esed'in paramiliter güçleri olan Şebiha'ların olduğunu iddia etti. Muhalefetin siyasi kanadı olan, Suriye Ulusal Konseyi kaçırılma olayını kınadı ve kaçırılan Şiilerin derhal serbest bırakılması gerektiğini beyan etti. İki kurum da "Suriye devriminin değerleri ile bağdaşmayan" bu tarz eylemleri onaylamadıklarını net şekilde belirtti.

Şii hacıların serbest bırakılması için Lübnan hükümeti hummalı bir çalışma başlattı. Zira, hâlihazırda Sünni-Şii gerginliği ile çalkalanan Lübnan'da böylesi bir kriz kimsenin istemeyeceği sonuçlar doğurabilirdi. Epey sıkıntılı bir süreçten geçen hükümet, bölgesel aktörlerin devreye girmesini istedi. Bu aktörlerden biri ve en önemlisi Suriye muhalefeti üzerinde nüfuzu olduğu yönünde şüphe bulunulmayan Türkiye idi.

Pazarlıklar hemen başladı. Olaydan bir gün sonra Lübnan Dışişleri Bakanı Adnan Mansur, rehinelerin yerlerinin tesbit edildiğini ve çok kısa bir zaman içinde serbest bırakılacağını söyledi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Esed'le centilmenlik anlaşması

Ceren Kenar 18.06.2012

Suriye meselesinde Türkiye toplumunun ve kanaat önderlerinin aldığı tavır salt bir dış politika perspektifi, ideolojik tercih veya parti politikası ile anlaşılacak bir tavır değil. Örneğin bu konuda Türkiye'nin tavır almaması gerektiğini düşünen, hatta ve hatta Esed rejimini aklamaya çalışan koalisyonun içindeki çeşitlilik bunun kanıtı. Sosyalistinden Türk milliyetçisine, liberalinden Kemalist'ine uzanan bir ittifakı kapsayan bir koalisyondan söz etmek mümkün.

Hatta Anar şirketinin bu hafta yaptığı ankette çıkan sonuçlar Suriye meselesinde alınan tavrın parti tercihi ve siyaseti ile de açıklanamayacağını gösteriyor. Ankete göre CHP seçmenleri arasındaki müdahale taraftarları, AK Parti seçmenleri arasında bu tavra sahip olanlardan daha fazla.

Bir diktatörün demokrasi ve özgürlük isteyen halkını öldürmesi gibi dünya tarihinde eş benzeri pek çok yerde görülmüş net bir durumu fantastik önermeler ile açıklamak ne yazık ki çok popüler Türkiye'de. Suriye'de işleri karıştıranın aslında emperyalist güçler -yani Amerika- olduğunu söyleyip, akabinde Suriyeli isyancılar aslında El Kaide adına çalışıyor diyebilecek ve El Kaide-Amerikan ortaklığını diğer alternatiften daha inandırıcı bulabilen bir algıdan söz ediyoruz.

Peki, nasıl olur da, Türkiye kamuoyu yanı başında olan bir katliam karşısında bu kadar duyarsız kalabilir? Tamam, Türkiye kamuoyunun genel olarak uluslararası meseleler konusundaki ilgisizliği malum. Lakin yine de bu tek başına durumu açıklamaya yetmiyor. Aynı kamuoyu zamanında Bosna katliamı karşısında hassasiyetini göstermek konusunda çekimser kalmamıştı. Benzer şekilde Türkiye kamuoyu neredeyse bir konsensüs içinde İsrail-Filistin meselesinde net tavır almıştır, almaya da devam etmektedir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye, Türk jetini neden vurdu

Ceren Kenar 25.06.2012

Suriye'nin Türk jetini vurması akabinde yaşanan süreç, kadim bir bölgesel geleneğimiz olan komplo teoracılığı oynamaya pek müsait bir ortam yaratmasa da, farklı spekülasyonlar yine revaçta olmaya devam ediyor. Suriye meşum olayın sorumluluğunu beklendiğinden hızlı üstlendi ve açık açık Türk jetini vurduğunu kabul etti. Suriye'ye göre bu olay saldırı amaçlı olmaktan ziyade, kendi hava sahasında belirleyemediği -ve dolayısıyla menşeyini bilmediği- bir yabancı cismin savunma amaçlı vurulmasıydı.

Türkiye Dışışleri ise bambaşka ve -elbette daha gerçekçibir resim çiziyor. Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu Türk jetinin uluslararası hava sahasında vurulduğunun altını çizdi. Bununla beraber Suriye'nin, "Hedefin kim olduğunu bilmiyorduk" açıklamasının da inandırıcı olmadığı, aksine Suriyeli yetkililerin konuşma kayıtlarında jetin Türk jeti olduğunun bilindiğinin ortaya çıktığını vurguladı. Uçağın silahsız olduğunu vurgulayan Davutoğlu, Suriyeli yetkililerin jeti vururken tüm bu bilgilerden habersiz olamayacaklarını söyledi.

Türk jetinin Suriye hava sahasını ihlal etmiş olma durumunda bile, Suriye'nin Türk jetini vurmasının bir uluslararası hukuk ihlali olduğu konusunda hemen herkes hemfikir. Türk Silahlı Kuvvetlerinin sitesinde 2012 yılının ilk yarısında Türk hava sahasının 114 kere ihlal edildiği belirtiliyor. "İhlalciler" arasında Yunanistan, İtalya, İsrail, Fransa, İspanya, Belçika, İngiltere, Kanada gibi ülkeler var. Her hava sahası ihlalinde jet vurulması gibi bir teamül gelişse, anlaşılan o ki hiçbir ülke jet kaldırmaya cesaret edemeyecekti!

Dolayısıyla şu an ortaya çıkan durum, Suriye'nin kasti ve hasmane bir şekilde Türkiye jetini hedef aldığı ve vurduğudur.

Peki, Suriye uluslararası kamuoyunda bu kadar izole olduğu bir dönemde nasıl olur da, savaş nedeni olarak bile kullanılabilecek böylesi bir saldırganlık içine girebilir? Bu Suriye'nin resmî, titizlikle hazırlanmış, planlı bir politikası mıdır? Yoksa emir-komuta zincirinden bağımsız, mahalli komutanın işgüzarlığı mıdır? Veya bazı Türk analistlerin iddia ettiği gibi Beşşar Esed'den bağımsız gelişen Suriye derin devletinin Esed'e karşı bir oyunu mudur?

Buradan sonrası spekülasyonun alanına giriyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Esed rejimi çöküyor mu

Ceren Kenar 02.07.2012

İran Devrimi'nden yaklaşık bir sene önce, 1977 yılının son günü, 31 Aralık'ta dönemin Amerikan Başkanı Jimmy Carter, Tahran'ı ziyaret ediyor. İran Şahı Rıza Pehlevi ile kadeh tokuştururken, daha sonra dünya siyaset tarihinin en kötü analizleri ilk 10'una girecek şu sözler çıkıyor ağzından: "İran dünyanın en sorunlu bölgelerinden biri olan Ortadoğu'da yer alan bir istikrar adasıdır." Dostu Pehlevi'den övgülerini de esirgemiyor Carter ve İran Şahı'nın, halkının sevgisi ve saygısına mazhar olmayı başarmış büyük bir lider olduğunu söylüyor.

Carter'ın gezisinden birkaç ay sonra en nihayetinde Şah'ı devirecek gösteriler başladı. Bir sene sonra ise Jimmy Carter siyasi kariyerine en büyük darbeyi vurmuş olay olan rehine krizini çözmeye çalışıyordu...

Jimmy Carter'ın daha sonra bir espri konusu haline gelen sözleri, siyasi öngörüsüzlüğünden ziyade, istibdat rejimlerine özgün ve içkin bir bilinemezlikten kaynaklanıyor. Şeffaflık ve ifade özgürlüğünden azade bu rejimlere dair bilgimiz çoğu kez rejimin kendi hakkında söyledikleri ile kısıtlı kalıyor. Bu rejimlerin gerçek gücünü hiçbir zaman bilmiyoruz. Toplumda için için kaynayan muhalefeti, huzursuzluğu hissediyoruz belki veya tahmin ediyoruz, ama biriken öfkenin yakıcılığının boyutunu bilemiyoruz. Sorulduğunda korkudan rejime bağlılık beyan eden ancak doğru zamanda muhalefete geçecek kitlenin ne boyutunu kestirebiliyoruz ne de hangi koşullarda eyleme geçeceğini.

Kestirebilsek zaten Arap devrimleri böylesi bir şaşkınlık yaratmaz, tüm Ortadoğu analistlerini ters köşeye yatırmazdı.

Arap devrimlerinin Bahreyn ile birlikte en zor dönemeci olan Suriye'de gösterilerin başlaması üzerinden 18 ay geçti.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Esed Rejimi, Nusayrilik ve Suriye...

Ceren Kenar 09.07.2012

Suriye'de yaşanan krizin bir mezhep çatışması olduğunu söylemek elbette 18 aydır demokrasi ve özgürlük için sokaklara dökülen Suriyelilerin sesini bastırmaya çalışan Esed rejiminin işine gelir. Durumu kimlikten azade bir ezen-ezilen dikatomisi içinde değerlendirmek bu rejimi savunan unsurların en son isteyeceği şeydir herhalde.

Ancak Suriye krizini mezhepsel anlamda okuyanlar sadece Esed yanlıları değil. Ceberut bir "Nusayri rejim" tarafından katledilen Sünniler anlatısı, devrime sempati ile yaklaşan cenahlar arasında da teveccüh buluyor. Ne yazık ki bu tavır Suriye devriminin meşruiyetine halel getirmektedir.

Öncelikle herhangi bir rejimin belli etnik ve dini sıfatla anılması, bu rejimlerden daha çeşitli ve çoğul olan bu sıfatları belli grupların davranışlarına indirgediğinden, genel olarak sağlıklı bir davranış biçimi olmasa gerek. Suudi Arabistan'ı, örneğin, "Sünni dikta" olarak tanımlamak dünya üzerinde birçok farklı siyasi eğilime mensup Sünnilere haksızlık olmuyor mu?

Bunun da ötesinde Suriye rejimini anlamak için böylesi basit bir şablondan daha fazlasına ihtiyacımız olduğu kesin. Suriye'yi 40 yıldır Nusayri bir aile yönetiyor, bu doğru. Ancak bu aile bu kadar yıl iktidarda kalmasını son

derece akıllıca tasarlanmış stratejik ittifaklara borçlu.

Tarihsel olarak ezilmiş, toplumun en fakir kesimine itilmiş, çoğu köylü olan Nusayri azınlığının, Hafız Esed'in iktidara gelmesi ile statü değiştirdiği kolaylıkla söylenebilir. Hatta Suriye'de 1950'lerde çoğu Sünni ve Hristiyan orta sınıf ailelerin yatılı Nusayri hizmetçisi olduğu göz önünde bulundurulsa (Lübnan'da bu gelenek 1970'lerin ortasına –yani Suriye'nin Lübnan'ı işgal etmesine- kadar devam etti) Nusayrilerin sınıfsal dönüşümü net şekilde ortaya çıkacaktır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Esed Rejimi, Nusayrilik ve Suriye...

Ceren Kenar 09.07.2012

Suriye'de yaşanan krizin bir mezhep çatışması olduğunu söylemek elbette 18 aydır demokrasi ve özgürlük için sokaklara dökülen Suriyelilerin sesini bastırmaya çalışan Esed rejiminin işine gelir. Durumu kimlikten azade bir ezen-ezilen dikatomisi içinde değerlendirmek bu rejimi savunan unsurların en son isteyeceği şeydir herhalde.

Ancak Suriye krizini mezhepsel anlamda okuyanlar sadece Esed yanlıları değil. Ceberut bir "Nusayri rejim" tarafından katledilen Sünniler anlatısı, devrime sempati ile yaklaşan cenahlar arasında da teveccüh buluyor. Ne yazık ki bu tavır Suriye devriminin meşruiyetine hâlel getirmektedir.

Öncelikle herhangi bir rejimin belli etnik ve dini sıfatla anılması, bu rejimlerden daha çeşitli ve çoğul olan bu sıfatları belli grupların davranışlarına indirgediğinden, genel olarak sağlıklı bir davranış biçimi olmasa gerek. Suudi Arabistan'ı, örneğin, "Sünni dikta" olarak tanımlamak dünya üzerinde birçok farklı siyasi eğilime mensup Sünnilere haksızlık olmuyor mu?

Bunun da ötesinde Suriye rejimini anlamak için böylesi basit bir şablondan daha fazlasına ihtiyacımız olduğu kesin. Suriye'yi 40 yıldır Nusayri bir aile yönetiyor, bu doğru. Ancak bu aile bu kadar yıl iktidarda kalmasını son derece akıllıca tasarlanmış stratejik ittifaklara borçlu.

Tarihsel olarak ezilmiş, toplumun en fakir kesimine itilmiş, çoğu köylü olan Nusayri azınlığının, Hafız Esed'in iktidara gelmesi ile statü değiştirdiği kolaylıkla söylenebilir. Hatta Suriye'de 1950'lerde çoğu Sünni ve Hristiyan orta sınıf ailelerin yatılı Nusayri hizmetçisi olduğu göz önünde bulundurulsa (Lübnan'da bu gelenek 1970'lerin ortasına –yani Suriye'nin Lübnan'ı işgal etmesine- kadar devam etti) Nusayrilerin sınıfsal dönüşümü net şekilde ortaya çıkacaktır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Arap devrimlerinin hâlâ umudu var

Ceren Kenar 16.07.2012

Arap devrimlerini tezahüratla izlemiş olsanız bile şu günlerde "Arap Baharı kışa döndü" klişesi size çekici mi geliyor? Kendinizi zaman zaman, "Olmasaydı daha iyi miydi" acaba derken mi buluyorsunuz? Sanırım yalnız değilsiniz...

Son derece hareketli, özgüvenin zirve yaptığı, beklentilerin en yüksek perdeden başladığı bir gecenin "akşamdan kalma" sancılarını yaşıyoruz belki de. Tunus'ta nüfusun ciddi bir kısmının devrilen Bin Ali'yi özlediklerine dair ama doğru, ama yanlış anket sonuçları geliyor. Mısır'da Mursi'nin başkan seçilmesiyle bazı "sekülerler" ana fikri "bu ülkede yaşanmaz" olan analizler kaleme alıyor. Libya'da "Devrimi biz başlattık" diyen Bingazililer yeterince temsil edilemediklerinden yakınıyor. Bahreyn'de göstericiler ve siyasi muhalifler ciddi hapis cezalarına çarptırılıyor. Yemen, Suudi Arabistan ve İran arasında gerçekleşen iktidar savaşı nedeniyle bir türlü dengeye oturamıyor. Ve Suriye...

Ki Arap devrimlerinin yan etkilerinden, yani Irak, Lübnan ve Mali'den bahsetmiyorum bile.

Coldplay'in o meşhur şarkısının içli sözleri sanki arka planda dönüyor: "Kimse kolay olacağını söylemedi, kimse bu kadar zor olacağını da söylemedi... Hadi beni en başa al."

İşi Arap devrimcilerden sokağa çıkıp son derece meşru haklarını arama cüretinde bulundukları için "özeleştirilerini" isteme noktasına getirmeden, özetle şunu diyelim: Evet, Arap devrimleri bir günde saadet ve istikrar getirmedir. Evet, yukarıda ismi zikredilen her ülkenin önünde değişen ölçülerde çözülmesi gerek uzun bir sorun listesi var. Evet, diktatörleri devirmekten daha zor olan şey sürdürülebilir, kapsayıcı ve çoğulcu bir demokrasi inşa etmekmiş.

Aslında işler görüldüğü kadar kötü değil demekle başlayabiliriz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yani silahlar Suriye'den geliyordu, öyle mi Seyyid

Ceren Kenar 23.07.2012

Seyyid Hasan Nasrallah (Ramazan Rasim'in köşesini okumayarak çok şey kaçıran Taraf okurları için ek bilgi: Seyyid ifadesi Peygamber'in kızı Fatıma'nın soyundan geldiğine inanılan kişiler için bir saygı ifadesi olarak kullanılır) bu hafta 2006 yılında gerçekleşen İsrail işgaline karşı kazanılan "kutsal zaferin" altıncı yıldönümü hasebiyle bir konuşma gerçekleştirdi. Lübnan merkezli Hizbullah hareketinin lideri olan Nasrallah çok sık medyaya çıkan bir isim değil. Karizması, hitabet sanatına hâkimiyeti, radikalliği ile yarattığı kişisel kültünün etrafında bir gizem halesi de var. Bu sebepten Nasrallah'ın her açıklaması ilgi çekiyor. Ancak bu son açıklama Şam'da Ulusal Güvenlik Merkezi'nde gerçekleşen ve Esed'in beyin takımını hedef alan saldırının akabinde gelmesi nedeniyle ayrıca bir önem haiz ediyordu.

Öncelikle bahsi geçen Hizbullah'ın Türkiye'de domuz bağı infazlarıyla meşhur Hizbullah ile hiçbir alakası, akrabalığı, benzerliği yok notunu düşelim. Hizbullah Lübnan İç Savaşı sırasında 1982 yılında gerçekleşen İsrail işgaline karşı İran'ın desteğiyle kurulmuş bir milis gücü. Lübnan İç Savaşı'nı sona erdiren Taif anlaşmasıyla tüm milis gruplar silah bırakmak durumunda kalmışken, Hizbullah güney Lübnan'da İsrail'e karşı direniş gösterdiği ve Lübnan bağımsızlığının teminatı olduğu gerekçesiyle bu karardan muaf tutuldu. Suriye'nin ve İran'ın mali desteğiyle Lübnan ordusundan çok daha güçlü bir askerî yapılanma kurdu. Bununla beraber mezhepsel kotalar üzerine inşa edilen, Fransız dizaynı sekteryen Lübnan siyasi sistemine göre Lübnan cumhurbaşkanı Marunî

Hristiyan, başbakanı Sünni Müslüman olmak zorunda. Lübnan nüfusunun en büyük parçası olan Şiiler ise meclis başkanlığı ile yetinmek durumunda. Hizbullah siyasi güçten mahrum bırakılan Şiileri kendi çatısı altında birleştirmekte başarılı oldu. Özellikle Güney Lübnan'da neredeyse devlet içi devlet gibi bir etki alanı oluşturdu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk sorununu çözebilecek miyiz

Ceren Kenar 30.07.2012

Tarih 12 Mart 2004. Yer "Kuzey Suriye" Kamışlı.

Suriye Kürtlerinin çoğunluğunu oluşturduğu bir futbol takımı bir Arap takımını ağırlıyor. 2003 Irak işgalinin neredeyse yıldönümünde gerçekleşen maç öncesi, bu müdahaleye taban tabana zıt yaklaşan iki grup arasındaki ilişkiler gergin. Hemen herkes bu müsabakanın sadece bir futbol maçı olmayacağını biliyor.

Bu ağır siyasi havaya rağmen maç öncesi gerekli güvenlik önlemleri alınmıyor. Özellikle Arap takımın taraftarlarının stada silah da dahil olmak üzere bol miktarda "yabancı madde" sokmasına izin veriliyor.

Siyasi bir çatışma için en ufak provokasyonun kafi olacağı bu atmosferde, konuk Arap takımının taraftarlarının maçın başlamasıyla Saddam Hüseyin'in resimlerini açması yeterli oluyor. Kürt taraftarlar buna karşılık Kürt bayrağı açıyor. Keskin siyasi sloganlar stadyumu inletiyor. Arap taraftarlar Saddam Hüseyin lehine slogan atarken, Kürtler Bush, Barzani ve Talabani'nin isimlerini zikrediyor. İki taraf arasında taş atmak ile başlayan çatışma, Suriye güvenlik güçlerinin müdahalesi ile bitiyor. Sonuç ise resmî rakamlara göre dokuz ölü.

Ertesi gün on binlerce Kürt, Kamışlı'da Suriye güvenlik güçleri ve Arap taraftarlar tarafından öldürülen bu dokuz kişinin cenazesi için toplanıyor. Gösteri başladığında ilginç bir şekilde ortalıkta güvenlik görevlisi olmadığını söylüyor gösteride olanlar. Kürt bayrakları açılıyor. Beşşar Esed aleyhine sloganlar atılıyor. Hafız Esed'in heykeli yıkılıyor -bu sahneye bu olaydan sonra ilk defa Dera'da 2011 yılında şahitlik edecekti Suriyeliler.-

Ve birden makineli silahlarla kuşanmış bir araç geçiyor kalabalığın ortasından. Aracın içinden rastgele ateş açılıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kofi Annan

Ceren Kenar 06.08.2012

İstifası beklenmiyordu. Ancak bu beklenmeyen istifa bir panik hali veya "peki bundan sonra ne olacak" endişesi de yaratmadı. Uluslararası camianın en öncelikli gündem maddesinin kilit aktörlerinden birinin istifasının hiçbir şeyin değiştirmeyecek olması aslında tüm süreci açıklar nitelikteydi. Annan'ın sahneden çekilmesinin

diplomatik dengelere veya sahaya etkisinin olmaması aslında ismi ile anılan girişimin başarısızlığını tasdik ediyordu.

Annan'ın istifası için "diplomasinin sonu" manşetini uygun görenlerin farkında olmadığı şey ise Suriye meselesinde diplomasinin hiç başlamamış olduğu idi. Varolan isyanı bastırmak için tek yolun şiddet olduğuna inanan bir diktatör ve bu diktatörün arkasında sağlam duran aktörler varken diplomasi diye adlandırılan süreç Suriye için uluslararası kamuoyunun eylemsizliğinin bahanesi oldu.

Annan Suriye krizi ile muhtemelen jübilesini yaptı. Ancak bu jübile kariyerinin zirvesinde değil, belki de isminin en şaibeli hale geldiği krizde gerçekleşti. Arap basınında karikatürlerin konusu olmak veya Suriye ayaklanması yanlısı gösterilerde Esed ve Putin ile beraber isminin lanetlenmesi uluslararası bir diplomatın hayalindeki kariyer planı olmasa gerek.

Annan ismi Türkiye kamuoyunda ilk olarak Kıbrıs sorunu ile popüler oldu. 28 Şubat denildiğinde anlaşılan post modern bir darbe sürecinin değil, bir yol haritasının son mühlet günü olduğu günlerde, memleket Annan planı üzerinde bölünmüş, tartışma programları 9,000 sayfa olduğu söylenen planın detaylarına boğulmuştu. Hikâyenin sonrası malum... Biz evet dedik. Ama geç dedik. Rum kesimi hayır dedi. Ve Kıbrıs sorunu çözülmedi. Planın çıktısını alan kişi çarpı 9,000 sayfa kâğıt israf oldu.

Peki, kimdir Kofi Annan? Çok az sayıda uluslararası diplomata mazhar olan ünü sadece Morgan Freeman'a gerektiğinde dublörük yapabilecek kadar benzemesinden mi gelmektedir, yoksa cidden diplomasi kariyeri başarılar ile ışıldamakta mıdır?

Hikâyemiz Gana'da başlıyor, Kofi Annan'ın doğduğu ve memleketi olan ülkede. Annan epey aristokrat, ecdadı kabile lideri olan bir ailenin iki çocuğundan biri.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Lübnan'ın Ergenekon davası

Ceren Kenar 13.08.2012

Geçtiğimiz hafta Lübnan siyasetinin önemli isimlerinden **Mişel Samaha terör eylemleri planlamak, mezhepsel çatışmayı kışkırtmak ve bazı siyasi ve dinî liderlere suikast planlamak suçlamalarıyla gözaltına alındı.** Lübnan siyasi tarihinde bir bakanın tutuklanması bir ilk. **Samaha, Beşşar Esed'in Lübnan'daki kişisel temsilcisi olarak bilinen bir isim.** Yani kendisi için "Esad rejimi yanlısı" sıfatı biraz hafif kalıyor. Bizzat **Esed'in Lübnan masası sorumlusu** demek kendisi için daha yerinde olacaktır. Hafız Esed döneminden beri Samaha, Suriye rejimi için özellikle uluslararası camiada bir halkla ilişkiler stratejisti olarak görev yapıyor.

Samaha'nın kendi aracıyla patlayıcıları taşıırken ve bir tetikçiye bir milletvekili öldürmesi için para verirken çekilmiş video görüntülerinin olduğu söyleniyor. Bu görüntülerde Samaha'nın emirleri verirken **"bunlar Beşşar'ın talimatları"** dediği yine söylentiler arasında. Bazı medya kaynaklarına göre Samaha sorgu sırasında **tüm suçlamaları kabul etmiş ve Suriye rejiminin bilgisi dâhilinde patlayıcıların özellikle Kuzey Lübnan'da kullanılması için taşıdığını itiraf etmiş.**

Soruşturmanın seyrini hep beraber izleyeceğiz. Bu süreçte başka kişilerin tutuklanması ve soruşturmanın kapsamının genişlemesi Suriye rejiminin Lübnan üzerinden yaratmaya çalıştığı kaos ortamını deşifre etmek için çok önemli. Ancak bu soruşturma tarihsel bir arkaplandan bağımsız düşünülmemeli ve devamı gelmeli.

Esed rejiminin düşmesi ile bölge tarihine dair bilgimiz artacak görünen o ki... Veya zaten bildiğimiz şeyler bir iddia olmaktan çıkıp teyit edilerek tarihî bir gerçek statüsüne erişecek.

Bundan yaklaşık bir ay önce Suriyeli muhalifler **Refik Hariri** suikastında Suriye'nin rolüne ilişkin önemli bilgileri olan bir tanığı ele geçirdiklerini ve isterse oğul Saad Hariri'ye bu tanığı "hediye" olarak verebileceklerini açıklamışlardı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Lübnan'da kaçırılan Türkiyeliler: Olmayan bir devlet ve Mukded ailesi gerçeği

Ceren Kenar 20.08.2012

Lübnan'da kaçırılan Türkiye vatandaşları meselesi her açıdan incelenmeyi hak ediyor. Bu tekil olay Lübnan'ın olmayan devlet yapısına dair çok şey söylüyor. Silahlı bir aşiret "adalet sağlama" misyonunu kendi elleri ile gerçekleştirmeye karar veriyor. Kırka yakın Suriyeli ve iki Türkiye vatandaşını, Suriye'de muhalif militanlar tarafından kaçırılan Lübnanlılara misilleme olarak kaçırıyorlar.

Kaçırma olaylarında genellikle bir gizem unsuru olur. Bazı vakalarda kaçıran örgütün kim olduğu bilinse de ismen kimin bu eylemi gerçekleştirdiği hemen ortaya çıkmaz. Veya kaçırılan kişinin nerede tutulduğu sırdır. Lakin bu son kaçırma eylemi tüm kaçırma "raconunu" bozacak cinsten. **Epey şeffaf bir kaçırma eylemiyle karşı karşıyayız.** Aşiretin kaçırılan Suriyelileri ve Türkiye vatandaşlarını tuttukları mekânda basın toplantıları düzenleniyor. Gazetecilerin kaçırılan kişilerle mülakat yapmasına izin veriliyor. Kaçırma olayını gerçekleştirenlerin ismini, kaçırılan insanların tutulduğu adresi herkes biliyor.

Peki, **Lübnan devleti ne yapıyor? Hiçbir şey.** Uzun zamandır Lübnan'da yaşanan kaotik güvenlik durumu yüzünden eleştirilerin hedefi olan, defalarca Lübnan basını tarafından istifası istenen İçişleri Bakanı **Marvan Şarbel** olaya ilişkin açıklamasında şunu söyledi: "Bu kınanması gereken bir eylemdir. Mukded ailesinin eylemi hepimizi utandırmıştır ve sanki Lübnan'da bir devlet yokmuş intibası yaratmıştır. Ailenin fertlerinin sakın olmaya davet ediyorum."

Bu sükûnet çağrısının ellerinde kalaşnikofları ve yüzlerinde maskeler ile basına gururla poz veren aşiret üyeleri üzerinde nasıl bir tesiri olacağı şüpheli elbette. Ancak kesin olan şey şudur ki bu açıklamasıyla İçişleri Bakanı bizzat **Lübnan hakkında oluşan devlet yok imajının ne kadar doğru ve gerçek olduğunu** teyit etmiştir.

Lübnan'ın ikinci büyük Şii ailesi Mukdedler. Aslen kökleri Bekaa Vadisi'nden. Hâlâ bölgede etkililer ancak Beyrut'un bir ilçesi olan Dahye'de de faaliyet gösteriyorlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özgür Suriye Ordusu kimlerden oluşuyor

Ceren Kenar 27.08.2012

En son söyleyeceğimi ilk söyleyeyim **Suriye Özgür Ordusu** işini “temiz” bitiren yakışıklı Hollywood yıldızlarını andıran savaşçılardan oluşmuyor. **George Clooney** kadar sofistike, **Leonardo DiCaprio** kadar karizmatik, **Matt Damon** kadar masum görünmüyorlar ekranda. Veya insan hakları hukuku alanına doktora yapmış pasifist aktivistler de muhtemelen yoktur safları arasında. **Che Guevara**vari bir devrim ikonu da daha çıkmadı aralarından.

Evet, görüntülerde ellerinde kalaşnikofları ile poz veren, çoğu esmer ve sakallı Arap gençleri oluşturuyor Özgür Suriye Ordusunu. Evet, ağızlarından Allahuekber nidaları eksik olmuyor. Evet, şık durmuyorlar televizyonda. Keşke **Esma Esed**’in saatliğine 5000 dolar ödediği Amerikalı PR uzmanlarından bir kurumsal imaj ve halkla ilişkiler dersi alsalar.

Daha da vahimi insanın kanını donduracak infazların sergilendiği videolar izliyoruz. Özgür Suriye Ordusu alakamız yok, kınıyoruz diyor: hatta savaş hukuku ve insan haklarına sadık kalacaklarını beyan ettikleri bir dizi prensibin altına imza atıyorlar. Ama gelin dürüst olalım ve bana Esed’in askerleri adam öldürtüyor dedirtiremezcinin tuzağına düşmeyelim: pekâlâ bu infazlar Özgür Suriye Ordusu militanları tarafından işlenmiş olabilir. Pekâlâ Özgür Suriye Ordusu militanları rejim yanlısı kişilerin infazından sorumlu olabilir, bu kişilere işkence yapıyor olabilir. Burada rejimin propagandası argümanına saklanmadan ki hakikaten rejim ÖSO aleyhine yoğun bir propaganda yapıyor, ÖSO’nun sorumlu olmadığı eylemleri bu milis gücünün üzerine yıkıyor ve tüm ÖSO’nun El-Kaide mensubu yabancı savaşçılardan oluştuğunu iddia ediyor bu tür uygulamalara karşı söyleyecek bir çift lafımız olmalı.

Tüm bu infazlar insanlık suçudur. Tek kelimeyle iğrençtir. Asla ve asla gözardı edilmemelidir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriyeli mülteciler

Ceren Kenar 03.09.2012

Suriyeli mülteciler, Suriye krizinin en mağdur ve aynı zamanda en masum yüzü. Birleşmiş Milletler’in verilerine göre Suriye’de yaşanan çatışmalardan kaçan mülteci sayısı 188.000’i geçmiş durumda. 80.000 mülteciye ev sahipliği yaparak Türkiye en çok mülteciyi sınırlarında barındıran ülke konumunda.

Suriyeli mültecilerin ne durumda olduğunu Lübnan’da gördüğüm bir mültecinin şu sözleri özetliyor aslında: **“Evini, ülkeni, her şeyini bir daha ne zaman ve neye döneceğini bilmeden bırakmak nasıl bir duygu bilemezsiniz.”** İnsan haklarından anlaşılanın aslında vatandaşlık hakkı olduğu günümüz ulus-devlet dünyasında genel olarak **mülteci olmak demek açıkçası “kimse” olmak demek. Sadece evsiz, ülkesiz olmak değil aynı zamanda temel hak olarak gördüğümüz her şeyden muaf olmak demek.**

Türkiye’nin Suriye politikasındaki en ahlaki ve insani tavırlarından belki de en önemlisi Suriyeli mültecilere kapısını açması oldu. Bu insanlık dramına sessiz kalınmaması ve on binlerce insana sahip çıkılması ancak ve ancak bu ülkenin vatandaşları olan bizler için bir gurur vesilesi olmalıdır.

Dış politikanın iç siyaset malzemesi hâline gelmesinde yanlış hiçbir şey yok. Aksine sağlıklı bir demokraside dış politika en az iç siyaset kadar tartışmaya ve müzakereye açık olmalı. Dolayısıyla Türkiye'nin Suriye politikasının şu an siyasi bir malzeme hâline gelmesinde prensip olarak bir sorun yok.

Lakin **belli bir siyasi ajanda için mültecilerin kullanılmasının vicdanlı bir tutum olduğunu söylemek de zor**. Ölümden, zulümden kaçan mağdur insanları kendilerinin parçası olmadığı bir siyasi savaşa maruz bırakmak ahlaki bir tutum değil.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir film onlarca cenaze

Ceren Kenar 17.09.2012

“İslam'ın ilk kurbanı Müslümanlardır... Bir Müslüman için yapabilmeciğiniz en büyük hizmet onu kendi dininden kurtarmaktır.”

Bu sözler hayatının ciddi bir kısmını İslam'ın ne kadar “geri” ve modernizm ile bağdaşması mümkün olmayan bir din olduğunu kanıtlamaya vakfetmiş Fransız tarihçi ve yazar **Ernest Renan**'a ait. Allah'tan dönemin Selefilerinin (Selefilik tanımını geniş tutan bazı kategorizasyonlar gelenek ve ulemaya karşı eleştirel bakışları ile bilinen ve kitabi yorumu önceleyen İslami reformistleri de Selefi olarak tanımlar) mizaç ve düşünce yapısı günümüz Selefilerinden epey farklıydı. Pan-İslamcılığın fikir babalarından telakki edilen **Cemaleddin Afgani**, Renan'ın bu anti-İslam kampanyasına karşı Fransız konsolosluğunu ateşe vermekten çok daha akıllıca bir yola başvurdu ve Renan'a bir cevap yazdı.

Afgani'nin Renan'a yazdığı mektup son derece kibar ve saygılı bir üslupla yazılmış ve özünde diyalog kurmayı amaçlayan bir metindi. Müslüman ve Arap âleminin bilimsel gelişme konusunda geri kaldığı konusunda Renan ile hemfikir olduğunu söyleyerek başlıyordu Afgani mektubuna. Ancak Renan'a yönelttiği bir soru ile devam ediyordu: **“Bilimsel düşüncenin gelişmesi önünde engel kuran sadece İslam dini mi, yoksa bu din adına hareket eden insanların karakter, hâl ve tavırları mı?”**

Afgani genellikle büyük bir aktivist olarak kabul edilmesine rağmen, özgün ve derin bir düşünür olarak Arap düşünce tarihinde anılmaz. Bu sıfatı öğrencisi **Muhammed Abduh** taşır. Ciddi bir mütefekkir olan Muhammed Abduh'un “İslam düşmanları” ile kurduğu ilişki de üstadından farklı olmayacaktır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ortadoğu'da mezhep eksen

Ceren Kenar 24.09.2012

Şii-Sünni ayrışması, Ortadoğu'da yaşanan siyasi gelişme ve hamleleri açıklamak için ciddi bir süredir kullanılan ve özellikle bölgesel aktörlerin motivasyon ve siyasetlerini açıklamak için başvurulan bir kalıp. Sadece Ortadoğu ile de kısıtlı kalmıyor bu ayrım elbette. Pakistan ve Afganistan gibi ülkelerde de kanlı

çatışmalara sebebiyet veren bir ayrışmadan bahsediyoruz. Uzun neredeyse İslam'ın tarihi ile yaşıt bir tarihsel arkaplanı olan bu ihtilafın özellikle İran Devrimi akabinde tekrar nüksettiği ve günümüz Ortadoğu siyasetine damgasını vurduğunu söylemek malumun ilamı. İran-İrak savaşı ve Amerika'nın Irak işgali gibi sıcak çatışma süreçlerinde zirve yapan bu gerginlik, Arap devrimlerinde bölgesel aktörlerin pozisyonlarını da belirliyor.

Özellikle Suriye ve Bahreyn devrimlerinin mezhepsel boyutu krize dâhil olan ülkelerin ikiyüzlü siyasetlerini açıklamak ve deşifre etmek için kullanılan bir unsur. Suriye Devrimi'nde Suriye halkından yana tavır alıp, Bahreyn Devrimi'ne yönelik hassasiyet göstermemek veya Bahreyn Devrimi'ni şanlı bir mücadele olarak görüp, Suriye Devrimi'ni emperyalist bir tezgâh olarak yansıtmak mezhepsel bağnazlık ve siyasi pragmatizmin kötü bir bileşiminin ürünü.

Lakin, bölge siyaseti üzerine yorum yaparken her zaman olduğu gibi bu tür genelleştirmelerin nüansları örttüğü şerhini düşmekte de fayda var. Sünni-Şii çatışması ile açıklanabilen birçok gelişme mevcut elbette, ancak ne Sünni ne de Şii blok içindeki aktörler arasında homojen ve mükemmel bir uyum olduğunu söylemek mümkün. Örneğin, Şii bir çoğunluğa sahip Azerbaycan'ın hoş Şiiliğin Azerbaycan siyasetinde ne kadar belirleyici olduğu da ayrı bir tartışma konusu bölge Şiilerinin hamisi olan İran ile ilişkileri oldukça sorunlu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Edward Said

Ceren Kenar 01.10.2012

 Edward Said, uzun süre mücadele ettiği lösemi hastalığına yenilerek 25 Eylül 2003 tarihinde hayatını kaybetmişti. Hasta yatağında bile yazmaya, sıkıca bağlı olduğu davası konusunda çalışmaya devam etti. Aktivizmi ilham verici; siyaseti çarpıcı ve cesur; akademisyenliği ezber bozucuydu. Ortadoğu üzerine kalem oynatan bir araştırmacının, Edward Said'den sonra ona referans vermeden, onun metinleriyle hesaplaşmadan kalem oynatma şansı kalmadı desek, sanırım abartmış olmayız.

Ancak bu Edward Said'in Ortadoğu çalışmaları ve siyasetine yaptığı katkı ve müdahalenin tartışmasız olduğu anlamına da gelmiyor elbette. Takipçileri Said'in katkısını özgürleştirici bulurken, Said'e eleştirel bakanlar bu etkiyi daha sonraki çalışmacılar üzerinde sınırlayıcı olarak niteliyor.

Said'in teorisini daha çarpıcı ve tutarlı kılmak için belli tarihsel vakalara hiç göz atmadığı ve bazı olguları gözardı ettiği, birçok tarihçi ve düşünür tarafından dile getirildi. Tarihçiliğinin ve tarihsel bakış açısının, edebiyat eleştirmenliğinin keskinliğinin yanında güdük olduğuna işaret edildi. Yine Said'in Batılı gözlemcileri "Doğu"yu tektipleştirmek ile itham ederken, aslında kendisinin de "Batı"yı tektipleştirdiği eleştirisi yapıldı. Bununla beraber genel olarak sosyal bilimlerde son otuz yıla damgasını vuran, post-yapısalcı ekol ile oluşan "bol teori, alengirli üslup, azametli saptamalar, az veri" eğiliminin popülerleşmesinde Said'in tamamen sorumlu olduğu söylenemese de katkısı olduğunu belirtmek yanlış olmayacaktır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savaşa hayır demek için muhalefeti silahlandırın

Ceren Kenar 08.10.2012

Suriye rejiminin attığı roketler, Türkiye'nin yaptığı misilleme ve akabinde oluşan "savaşa hayır" dalgasını analiz eden çok iyi yazılar kaleme alındı. **Cengiz Çandar**'ın "**Türkiye-Suriye savaşı ne kadar uzak?**" başlıklı (7 Ekim 2012) yazısı hükümeti eleştirenleri insafli ve gerçekçi olmaya çağırırken, daha önceki yazısından bir alıntıyla durumu sarıh bir şekilde açıklıyordu "Sadece "savaşa hayır" seslerinin yükselip, Suriye rejimi için tek bir cümle söylenmeyen bir ülkenin, Suriye'ye karşılığı "caydırıcılığı" da kalmaz. Öyle bir durum, "savaşa sürüklenmeyi" daha da kolaylaştırır. Savaşa karşı olanların asıl uyanık olmaları gereken husus bu..." **Yıldıray Oğur**'un aynı gün yayımlanan "**Miss Turkey: Savaşa Hayır**" yazısı ise oluşan savaşa hayır lobisinin tutarsızlıklarını ve sahte bir barış çağrısı sloganı altında gizlenen sinizizm ve duyarsızlığı afişe ediyordu. Bu yazıların üzerine açıkçası eklenecek pek bir şey yok.

Türkiye, beş vatandaşının katledilmesi üzerine gerekli diplomatik süreci izlemiş ve tatbik etmiştir. Bundan önceki jet hadisesinde itidalli davranan Türkiye, eğer bir muz devleti değilse, böylesi ve tekrar eden agresif ihlallere karşı zaten daha yumuşak ve Suriye'nin ihlallerini yok sayan bir tutum alamazdı. Bu noktada diplomatik süreci ve tezkereyi, gerilimi yükselten taraf olan Esed rejimi de, Türkiye kamuoyu kadar ciddiye aldığı takdirde zaten savaşa hayır temennilerimiz gerçek olacaktır.

Türkiye'nin Suriye ile savaşa girme niyetinin olmadığı aşikâr. Böyle bir niyetin olmaması da elbette isabetlidir.

Lakin **savaşa hayır derken kastedilen olası bir Türkiye-Suriye savaşı iken, komşuda devam eden kanlı bir savaş için de aynı sloganı kullanmak, hem insanlık namına hem de bölgenin esenliği adına elzemdir.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail ve Hizbullah arasında bir kazan-kazan politikası

Ceren Kenar 15.10.2012

Geçen hafta İsrail'in düşürdüğü İnsansız Hava Aracı'nın (İHA) kim tarafından gönderildiği Hizbullah lideri Nasrallah'ın bu hafta gerçekleştirdiği konuşma ile ortaya çıktı. Nasrallah konuşmasında İran yapımı bu İHA'nın Hizbullah tarafından gönderildiğini söyledi.

Nasrallah'ın olayı üstlendiği konuşmasında asıl vurgu Hizbullah'ın İsrail'e karşı başarısı üzerineydi. Nasrallah'ın kendi ifadeleri ile özetlersek: "Lübnan'ın ve bölgenin tarihinde bir ilk niteliğinde olan bir operasyona şahit olduk... Lübnan direnişi [Hizbullah], İsrail hava sahasına girmeden Akdeniz üzerinde yüzlerce kilometre giden ve İsrail Hava Kuvvetleri tarafından farkedilene kadar önemli üstlerin üzerinden geçen sofistike bir keşif aracı göndermiştir. İHA'nın Amerikan-İsrail-UNIFIL hava savunma sistemleri ile korunan bu güzergâhta bu kadar yol kat etmesi bir başarıdır... Yapabileceklerimizin bir kısmını gösteriyor, büyük kısmını ise saklıyoruz."

Nasrallah'ın konuşmasında haklı olduğu iki nokta vardı: 1- Bu operasyon askerî açıdan bir başarıdır. Hizbullah'ın bu ölçüde gelişmiş askerî ekipmanlara sahip olması İsrail hükümeti için bile bir sürpriz oldu. İsrail basınında bu konuyla ilgili çıkan yazılara göz atmak, Hizbullah'ın amaçladığı etkiyi yarattığının göstergesi. 2- Ne İsrail hükümetinin ne de uluslararası kamuoyunun bu olayı kınama hakkı vardır. Nasrallah'ın belirttiği üzere İsrail'in 20.000'i aşkın Lübnan hava sahasını ihlali üzerine pek de ses çıkarmayan ve İsrail'in özellikle Lübnan

üzerindeki hoyratlıkları üzerine söyleyecek bir çift lafı olmayanların Hizbullah'ın gönderdiği İHA'nı bir hava sahası ihlali olarak kınamaları ikiye bölünmüş bir tavır olacaktır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dört soruda Beyrut patlaması ve Visam el-Hasan suikastı

Ceren Kenar 29.10.2012

Ekimin 19'unda gerçekleşen ve tüm bölgeyi sarsan bombalı bir saldırı ile Lübnan İç İstihbarat Servisi Başkanı **Visam el-Hasan** hedef alındı. Bugünlerde saldırının akabinde gerçekleşen çatışmalar sona ermiş olsa da, bu suikastın Lübnan siyasetine uzun süreli etkisi olacağı muhakkak. Gelin dört soru ile suikastın arkaplanını ve Lübnan siyasetine etkisini anlamaya çalışalım.

• 1- Visam el-Hasan kimdir?

Visam el-Hasan Lübnan'ın iki güvenlik ve istihbarat biriminden birinin başındaki isimdi. Bu birim Hizbullah'ın kontrolü altında olmayan yegâne istihbarat ve güvenlik birimi. **Visam el-Hasan, 14 Mart koalisyonu olarak bilinen ve şu an Lübnan muhalefetini oluşturan siyasi hareketin devlet içindeki en önemli adamıydı.** Koşulsuz sadakati sadece Hariri ailesine idi. **Refik Hariri**'nin 2005 yılında öldürülmesi akabinde başlayan soruşturmanın en önemli isimlerindendi. Suriye rejimini bu dönemde karşısına aldı. Oğul **Hariri**, Suriye ile barış yapmaya karar verdiğinde, yine o devredeydi. 2009 yılında gerçekleşen sürpriz Lübnan-Suriye uzlaşmasının kahramanlarından oldu. Yeri geldi İsrail'e karşı operasyonlar yaptı, yeri geldi Hizbullah'ı hedef aldı. Ancak Hariri ailesini ve bu ailenin siyasi davasını hiç yalnız bırakmadı. Visam el-Hasan bu yaz çok önemli bir soruşturmaya imzasını atmıştı. Beşşar Esed'in talimatı üzerine Lübnan'a patlayıcı sokarken iş üstü yakalanan enfomasyon eski bakanı **Mişel Samaha**'nın tutuklanmasını başlatan soruşturmaya öncülük etmişti.

• 2- Visam el-Hasan'ı kim öldürdü?

Bu sorunun cevabı için Lübnan siyasetini en iyi bilen uzmanlardan biri olan ve Birleşmiş Milletler UNIFIL güçlerinin yaklaşık 30 yıl boyunca sözcülüğünü yapmış olan, Lübnan denince uluslararası basının aklına gelen ilk isimlerden biri olan **Timur Göksel**'e gidelim. Göksel'e göre Visam el-Hasan kadar itina ile korunan bir istihbaratçıya karşı düzenlenen böylesi büyük bir operasyonu yapabilecek potansiyeli olan üç aktör var: **Hizbullah, Suriye ve İsrail.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amerika'dan Suriye muhalefetine balans ayarı

Ceren Kenar 05.11.2012

Hillary Clinton'ın, "Suriye Ulusal Konseyi (SUK) artık Suriye muhalefetine yegâne temsilcisi değildir" cümlesi ile özetlenebilecek açıklaması ile Suriye muhalefetine kaderinde yeni bir sayfa açılıyor desek yeridir.

Suriye Ulusal Konseyi bir dizi toplantının akabinde 23 Ağustos 2011 yılında İstanbul'da kuruldu. Amacını "Suriye halkının taleplerini temsil etmek" olarak benimseyen kurum, Suriye muhalefetine destekleyen birçok ülke tarafından Suriye halkının temsilcisi olarak kabul edildi. Ancak geçen bir yılı aşkın sürede bu kurum birçok eleştirinin odak noktası hâline geldi. Suriye bünyesindeki azınlıkları Kürtler, Aleviler, Dürzîler ve Hristiyanlar yeterince temsil edemediği, bölünmüş ve dağınık bir yapı arz ettiği, vizyoner bir liderlik geliştiremediği, sahada hakimiyet gösteren muhalif gruplar üzerinde hâkimiyet ve kontrol geliştiremediği, ve yeterince şeffaf olmadığına yönelik tenkitler hem diğer muhalif unsurlar tarafından hem de Suriye muhalefetine soğuk bakan çevreler tarafından sıklıkla dile getirildi.

Ancak Clinton'ın son açıklaması kurumun meşruiyetine vurulan ölümcül bir darbe oldu.

Amerikan hükümetinin bir süredir SUK'a mesafeli olduğu sır değil. Konseye yakın kaynaklar bu ayrışmanın konseyin Kahire'deki toplantısı sırasında Amerika'nın eski Şam Büyükelçisi olan **Robert Ford**'un "dayatmalarına" karşı çıkılması akabinde gerçekleştiğini söylüyorlar. Bu yaz Türkiye'yi ziyaretinde Clinton, SUK üyesi siyasetçiler yerine, Suriye muhalefeti adına bir kaç genç aktivist ile görüşmüştü. Bu, konsey ile Amerikan hükümeti arasındaki mesafenin açıldığına dair ilk kamusal mesajdı.

Clinton'ın son açıklamasında konseye dair getirdiği eleştiriler daha önce duymadığımız ithamlar değil.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir Ortadoğu folkloru olarak komploculuk

Ceren Kenar 12.11.2012

Genç Siviller'in düzenlediği "**Komplo Avcılığı Meslek Yüksek Okulu**" dersleri dâhilinde bu pazar günü Ortadoğu'nun kadim ve yaygın bir geleneği olan komploculuğu tartıştık...

Öncelikle şunu söylemekle başlamakta fayda var, komplocu düşünce sadece Ortadoğu'ya özgü bir şey değil. Örneğin, Amerika'da tehlikeli bir ivme ile artmış durumda bulunan İslamofobik, oryantalist ve göçmen karşıtı eğilim sonucunda soğuk savaş döneminde zirvesini yapmış komplocu zihniyetin yeniden ana akım medya ve siyasi tartışmalara girdiğini söylemek mümkün. Ünlü filozof **Karl Popper**'in enfes bir şekilde analiz ettiği ve komplocu zihin diyebileceğimiz bir düşünce yapısı etnisite, din, bölge farkı tanımamaktadır.

Ancak yine de Ortadoğu'da komploculuğun kılcal damarlara kadar sirayet eden bir fenomen olduğunu ve düşünce kalıplarının ana belirleyicisi olduğunu söylemek de mümkün.

Basit bir örnekle durumun vahametini netleştireyim: kamuoyu anketlerine göre Mısır halkının yüzde 75'i, 11 Eylül saldırısının arkasında Amerika'nın olduğunu düşünüyor. Bu rakama Ortadoğu kamuoyunda teveccüh bulan renkli ve zengin komplo yelpazesinden örnekler eklemek mümkün. En son Sandy kasırgasının Amerikan seçimlerini etkilemek için İsrail tarafından çıkarıldığı bunlardan bir tanesi.

Peki, Ortadoğu halklarının komplo teorilerine bu kadar teveccüh etmesinin arkasında ne yatıyor?

Amerikan neo-conlarının iddia ettiği gibi Ortadoğu halkları genetik bir komploculuktan mustarip değil. Komplot teorilerinin bu bölgede popüler olmasının altında yatan neden olarak bu bölgede yaşayan insanların "sığ", "dogmatik" ve "cahil" olduğu görüşünün hem ideolojik olarak tehlikeli hem de bir analiz olarak yanlış olduğu aşikâr.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gazze’de hayat enkazın ortasında sürüyor

Ceren Kenar 27.11.2012

 Gazze’de hayat enkazın ortasında sürüyor **GAZZE-** "Gazze dünyanın en güzel şehri değil.

Denizi, başka Arap şehirlerinin kıyısından daha mavi değil.

Portakalları Akdeniz havzasındaki en güzel portakallar değil.

Gazze dünyanın en zengin şehri değil. En zarif veya en büyük de değil. Ancak bir vatanın tarihiyle eşit Gazze. Çünkü o düşmanın gözünde en çirkin, en yoksul, en sefil ve en habis. Çünkü o bizim aramızdan düşmanın rahatını kaçırmaya ve huzuruna bozmaya en yetkin olan. Çünkü o düşmanın kâbusu. Çünkü o mayınlı portakallar, çocukluğu olmayan çocuklar, yaşlılığı olmayan yaşlı adamlar, arzusu olmayan kadınlar demek. Tüm bunlar yüzünden o bizim en güzelimiz, en safımız ve en sevgiye mazhar olanımız." (Gazze için sessizlik, Mahmud Derviş)

Gazze’deyim. Sekiz günlük çatışma sonunda en az 160 kişinin öldüğü, 1000’in üzerinde yaralının olduğu Gazze’de. Ateşkes sonrası ortam sakin, hayat normal akışına dönmüş. Sokakta top koşturan çocukların, nargile içerken maç izleyen gençlerin keyfi yerinde.

Tüm bu geçici olağanlık, Gazze’nin varoluşsal olağandışılığını değiştirmiyor elbette. Kimsenin bu ateşkesin geçici olduğundan şüphesi yok. Hayat akarken, Gazze bir sonraki saldırıya hazırlanıyor.

Gazze bir savaş alanı. Geçici ateşkesler bu durumu değiştirmiyor. "Hazırlanıyoruz" diyor bir Gazzeli, "bir sonraki savaşa kadar, çalışıyoruz. Yeni silahlar, yeni roketler geliştiriyoruz" diye ekliyor muzip bir gülümseme ile. **Gazzeliler bu savaşın hem öznesi hem de nesnesi.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mısır’da ne oluyor

Ceren Kenar 03.12.2012

Eğri oturalım doğru konuşalım: aslında **Arap devrimi** olarak nitelendirdiğimiz siyasi değişimler "**devrim**" değildi. Tunus’ta başlayan halk hareketleri sonucunda özellikle **Tunus, Mısır** ve **Yemen**’de devlet ve bu

devletin ana hatlarını belirleyen kurumlar ve kadrolar sabit kaldı ancak iktidar değişti. İktidarın değişmesi ile gerçekleşecek rejim değişikliği ise Arap “devrimleri” sonrası bölge siyasetinin temel meselesi olacak ve oluyor.

Mısır’da seçimlerden zaferle çıkan Müslüman Kardeşler yönetimi bir rejim değişikliğine gidiyor desek abartılı bir analiz olmaz. Bu rejim değişikliği iki temel alan ve yol üzerinden oluyor; 1- önceki rejimi (Mübarek) mümkün kılan kurum ve yasal çerçeve değişiyor, 2- önceki rejimin kadroları ve önemli figürleri tasfiye ediliyor.

İlkesel olarak bu hamleler sağlıklı, normal ve desteklenmesi gereken bir gelişmedir. Mısır halkı otokrat bir rejimi devirmiş, seçimler sonrası demokratik yollarla iktidara gelen bir yönetime kavuşmuş ve akabinde yeni Mısır’ın inşa edileceği bir sürece girmiştir. Bölge ülkelerindeki “devrimsel” sürecin tamamlanması ancak ve ancak eski rejimlerden miras kalan yasal, kurumsal ve zihinsel yapıların değişmesi ile mümkün olacaktır.

Peki, **Tahrir’deki göstericiler ne istiyor?**

Tahrir’deki **göstericilerin homojen bir grup olmadığını** ve Müslüman Kardeşler’e bakışları konusunda **farklı görüşleri olduğunu** not düşmekte fayda var. Ezelden Müslüman Kardeşler düşmanı olan kesimlerin bazı argümanları Türkiyeli okuyucular için kulağa tanıdık gelecektir; “**Müslüman Kardeşler ile ayaklar baş oldu, köylüler iktidara geldi, cahil Mısır halkını para ve din ile kandırdılar**” gibi ifadelerin belli gruplar arasında yaygın olması, bu grupların demokrasi düzeyi konusunda bir fikir verebilir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Komşuda pişen iç savaş Lübnan’a da düşüyor

Ceren Kenar 10.12.2012

Suriye krizi uzadıkça komşuda pişen iç savaş Lübnan’a da düşüyor.

Lübnan’dan dünya medyasına düşen yine çatışma ve ölüm haberleri oldu bu hafta. Beyrut’a iki saat uzaklıkta, Suriye sınırında yer alan **Trablusşam**’dan uzun zamandır gelen haberlerin mahiyeti farklı olmuyordu zaten. Şehirde 2011 yılının haziran ayında başlayan çatışmalar neredeyse iki ayda bir tekrar tekrar yaşanıyor. Her çatışmanın bilançosu trajik ve ağır. Geçen salı günü başlayan ve halen devam eden son çatışmalarda ölen sayısı 17’yi buldu.

Trablusşam Lübnan’ın ikinci büyük kenti. Trablus’ta yaşayan Sünni nüfusun sayısının 500.000 civarında olduğu tahmin ediliyor. Buna karşılık Nusayri nüfusun ise 40.000 ila 60.000 arasında olduğu söyleniyor. Bu Nusayri nüfus Trablusşam’da özellikle **Cebel Muhsin** bölgesinde yoğunlaşmış durumda. Çatışmalar da genel olarak şehrin kuzey doğusunda yer alan tepelik Cebel Muhsin ve **Bab el-Teбенneh** mahalleleri arasında gerçekleşiyor. İronik bir şekilde bu iki mahalleyi ayıran sokağın ismi **Suriye Sokağı** ve çatışmaların merkezinde de Suriye ihtilafı yer alıyor.

Trablusşam’daki siyasi hava –Lübnan’ın diğer bölgeleri gibi mevcut gerginlik ve keskin siyasi ve mezhepsel ayrımlar nedeniyle herhangi bir sebepten oluşacak çatışmalar için zaten son derece uygun bir iklim yaratıyor. Suriye krizi bu havanın ağırlaşmasını tetikledi, doğru. Ancak Trablusşam’da yaşayan Lübnanlılar hikâyelerini iç savaştan başlatıyor. Bu bölgedeki Nusayri-Sünni ayrımı ve bununla beraber gelen Esed rejimi yanlısı-karşıtı

pozisyonun kökenlerini elbette daha eskiye götürmek de mümkün. Lakin iç savaş döneminde kristalize olan bu ayrım bugün hâlâ bölgede yaşayan ve ihtilaf hâlinde olan grupların sadece hafızasını değil aynı zamanda siyasi pozisyonunu da belirliyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amerika'nın yeni Dışişleri bakanı

Ceren Kenar 17.12.2012

Sadece Ortadoğu kamuoyu değil, dünya kamuoyu Amerika'nın Dışişleri bakanı koltuğuna kimin oturacağına yönelik tartışmaları yakından izliyor. **Hillary Clinton**'ın son seçimlerden önce bir daha kabinede görev almak istemediğini açıklamasından sonra bu koltuğa kimin oturacağına dair spekülasyonlar başlamıştı. Uzun süre bu pozisyon için en güçlü aday hâlihazırda ABD'nin BM nezdinde büyükelçisi olan **Susan Rice** gösteriliyordu. Ancak Susan Rice'in kendi rızasıyla yarıştan çekilerek Obama'ya bu göreve talip olmadığını yazmasıyla Massachusetts senatörü **John Kerry**'nin bu pozisyon için öne açılmış oldu.

Susan Rice'in yarıştan çekilmesinin nedeni kendisine karşı Cumhuriyetçi Parti'nin başlattığı kampanya oldu. Özellikle Cumhuriyetçi Parti'nin dış politika gurusu **John McCain** Bingazi'deki elçilik baskınından mesul tuttuğu Rice'a karşı şiddetli bir muhalefet gösterdi. Bu makama atanabilmek için Senato'dan üçte ikilik bir destek gerekmekte ve Cumhuriyetçilerin mevcut pozisyonu göz önüne alındığında Rice ismi üzerinde uzlaş pek mümkün değil.

İlginç bir şekilde Cumhuriyetçilerin Susan Rice'a karşı bu kadar şiddetli bir şerh koymalarının nedeni Susan Rice'in ideolojik pozisyonundan kaynaklanmıyor. Susan Rice aslında John Kerry ile mukayese edildiğinde çok daha "şahin" olarak tanımlanabilecek bir isim.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ortadoğu Hristiyanları

Ceren Kenar 24.12.2012

Bugün Noel arifesi... **2012 yıl önce bu topraklarda**, Ortadoğu'nun tam ortasında, **Nasıra'da (Nazareth) İsa Peygamber dünyaya geldi.**

Türkiye'de ve bölgede yaygın olan Hristiyanlık algısı Hristiyanlığı Batı ile eşleştirme yönünde. Aslında bu son derece modern bir algı. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde kaybedilmeye başlanılan Hristiyan nüfusun Cumhuriyet döneminde de erimesiyle **Hristiyanlık bu topraklarda "yabancılaştı". 1897 nüfus sayımına göre Anadolu nüfusunun (İstanbul dâhil) kabaca altıda biri gayrimüslimlerden oluşuyordu. 2012 yılında Türkiye nüfusunun ancak binde yedisinin gayrimüslim olması bu trajik demografik değişimin çarpıcılığını gösteriyor.** Yine Ortadoğu'da Hristiyanlara yönelik itibarsızlaştırma kampanyalarında "haçlıların gayrimeşru çocukları" veya "sömürgeci güçlerin maşaları" gibi ithamlar sıklıkla kullanılıyor. **İsa**

Peygamber'in Filistinli olması, bu bölgede İslam'dan ve Müslümanlardan önce Hristiyanların yaşıyor olması, hatta bölgedeki Müslümanların önemli bir kısmının Hristiyanlıktan dönme olması bile Hristiyanları "yerli" kılmaya yetmiyor.

Hristiyanlar öz vatanları Ortadoğu'da ne yazık ki mevcut şartlarda parya... Nüfusları ve siyasi etkileri gün geçtikçe azalıyor.

Hristiyanlar Ortadoğu'da güvercin tedirginliğindeler. Korkularında haksız da sayılmazlar. Zira bu toprakların ne sekülerleri, ne de dindarları bu endişelerin hükümsüz kalacağı bir siyasi ve kültürel ortam yaratabildiler. Osmanlı İmparatorluğu'nda gayrimüslim nüfusun sistematik olarak imhası ve tehcir geleneği seküler ve milliyetçi bir hareket olan İttihat ve Terakki Cemiyeti ile başladı, Cumhuriyet ile devam etti. Türkiye'de modernleşmeci ve güya seküler devlet ideolojisi Türkiye'yi Sünni Müslümanlaştırma konusunda o kadar başarılı oldu ki, şu an Türkiye'de gayrimüslim nüfusun oranı Ortadoğu ortalamasının bile çok altında. Lübnan'da Hristiyan nüfusun yüzde 30-35 arasında olduğu tahmin ediliyor. Irak'ta ise Hristiyan nüfusun oranı yüzde 16. Mısır'da Kipti Hristiyanlar nüfusun yüzde 10'unu teşkil ediyor. Yine Suriye'de Hristiyan nüfusun yüzde 10'u bulunduğu belirtiliyor. Ürdün'de bu oran yüzde 5 civarında. İsrail'de Hristiyan nüfusun oranı yüzde 9. İran yüzde 0,35 ile Türkiye'den sonra en düşük Hristiyan nüfus oranına sahip Ortadoğu ülkesi.

2012 Noel'ine ise bölge Hristiyanları başka kaygılarla giriyor.

Arap devrimleri ile bölgedeki dengelerin değişmesi ile bölge Hristiyanlarının hâlihazırdaki hassas durumlarının daha da kötüye gitme ihtimali ne yazık ki gerçekçi bir senaryo. Irak'ta Saddam rejiminin çöküşü akabinde 300.000 Hristiyan Irak'ı terk etmek durumunda kalmıştı. Bölgede tek tek çöken otokrat rejimler Hristiyanlar için optimal koşulları sağlamıyordu elbette. Ancak bu rejimlerin yıkılması ile gelen belirsizlik ve güvensizlik ortamı bölgedeki en kırılgan gruplardan olan Hristiyanları yakından etkiliyor. Ne yazık ki Hristiyanlar silahlı muhalif grupların bazılarının hedefi hâline geliyor.

Özellikle **Suriye'de Esed rejiminin çöküşünden sonra Hristiyan nüfusun güvenliğinin nasıl sağlanacağı konusunda son derece anlaşılır kaygılar mevcut.** Rejimle organik bir bağları olmamasına rağmen, **Hristiyan nüfusun çok büyük bir kısmı protestolar başladığından beri rejimle birlikte hareket etti, İslami köktencilik korkusu ile Esed rejimine arka çıktı.**

Bölgede Hristiyan nüfusun erimesinin, can korkusu ile tedirgin hâlde yaşamasının elbette sorumluluğu bölgedeki "çoğunluğun" üzerinde. **Yeni iktidara gelen İslamcı rejimler için en önemli sınav dinî özgürlük ve azınlıkların haklarının korunması olacak.** Ancak bölge **azınlıklarının da öğrenmesi gereken** temel bir siyasi kural var: **çoğunlukla yaşamayı hazmetme.** Bölgedeki otokrat rejimler bir şekilde çökmeye mahkûmlar, Suriye'de veya Mısır'da bugün olmasa da yarın bir şekilde meşruiyetini çoğunluktan alan bir yönetim kurulacaktı. Bu kaçınılmazlık karşısında, **Hristiyanların kendilerini azınlık diktası ile özdeşleştirmeleri siyasi bir intihar.** Siyasetin doğasına aykırı bir şekilde, kendini çoğunluk karşısında konumlandırmak ve mevcut azınlık dikta rejimindeki ısrarın bu gruplara gelecek veya güvence sağlaması oldukça düşük bir ihtimal. **Azınlık hakları çoğunluğu ezen bir azınlık diktasına sahip çıkmakla korunamaz, ancak ve ancak o çoğunluk ile ortak bir gelecek tahayyülü içinde siyaset yaparak tahsis edilebilir.**

cerenkenar@gmail.com

Suudi Arabistan tekrar Hicaz olur mu

Ceren Kenar 31.12.2012

2010 yılında **Tunus**'ta başlayan **Arap devrimleri**yle öğrendiğimiz bir şey varsa o da **"imkânsız hiçbir şeydir"** sloganının bir spor markası reklamından öte bir şey olduğunun kanıtlanması oldu. Tüm amacı kendi iktidarlarını korumak üzerine bir devlet sistemi inşa eden diktatörlerin bir gün halk gösterileri ile iktidardan düşeceğini kimse tahmin etmiyordu. Harvard üniversitesinin Ortadoğu Bölüm Başkanı olan **Roger Owen**, Tunus'ta devrim ışığı yandığında çoktan **Hayat boyu diktatörler: Bin Ali, Mübarek, Kaddafi, Esed** kitabını yazmış, baskıya göndermişti. Kitap apar topar baskıdan çekildi, Arap devrimleri dâhil edilerek yeniden yazıldı. Ortadoğu zaten istikrarı ve öngörülebilirliği ile meşhur bir coğrafya olmadı hiçbir zaman. Ancak en yetkin Ortadoğu uzmanlarının bile öngöremediği devrimler sonrasında Ortadoğu siyasetine ilişkin tahminde bulunmak cesaret istiyor.

Tüm bunlara rağmen, 2013'e girerken devrimsel süreçlerden nasibini diğerleri kadar almamış ülkelere dair farklı gelecek tahayyülleri tartışılıyor. **Ürdün** ve **Bahreyn**'de sular durulmuş değil ve mevcut durumun ne kadar sürdürülebilir olacağı konusunda şüpheler var. **İran** her zaman sürprizlere gebe. Ancak istikrarından ve bekasından nerdeyse emin olunan belki de yegâne rejim **Suudi Arabistan**'daki korkunç dikta rejimi oluyor.

Suudi rejimi ve bu rejimin dizayn ettiği sistem dünya üzerinde yaşadığımız zamanın ruhuna belki de en aykırı düzen. Örneğin Orwellvari bir kara ütopya denemesinde bile kadınlara araba kullanmayı yasaklamak kulağa epey fantastik gelir. Bir ülkede, dünyaca ünlü dizaynır markaların dükkânlarının çevrelediği bir meydanda, zaman zaman örneğin büyü yaptığı gerekçesiyle insanların kafası kesilerek kamuya açık idam törenlerinin gerçekleşmesi en karanlık zihinler için bile ürpertici olsa gerek. Her şey bir tarafa devletin adının bir ailenin soyadı olduğu kaç mutlak monarşi kaldı ki dünyada?

Tüm bu trajikomik absürtlüklere rağmen kraliyet ailesinin iktidarının yakın zamanda sarsılması beklenmiyor.

The New York Review of Books dergisi için **"Suudi Arabistan hiç değişecek mi?"** başlıklı bir makale kaleme alan **Hugh Eakin**'e göre Batı desteği ve petrole dayalı ekonominin bu şekilde gitmesi ile Suudi rejim iktidarını koruyabilir. Ancak bu para- saadet- despotizm dengesinin bozulma ihtimali de var elbette. Zira Suudi Arabistan ekonomisi son zamanlarda parlak bir sınav vermiyor; 20-24 yaş aralığındaki Suudi gençler arasında işsizlik oranı neredeyse yüzde 40'larda. Ülkede ciddi bir enflasyon sorunu var. Fakirlik ve suç oranının endişe verici olduğu belirtiliyor.

Bunun da ötesinde Suudi Arabistan'da yeni nesil, parlak, dünya ile angaje bir nesil çıkıyor. Suudi gençlerin twitter ve youtube kullanma oranı bölgede ortalamasının çok çok üstünde. Nüfusun yüzde 70'i 30 yaşın altında ve bu gençlerin yüzde 40'ı düzenli internet kullanıcısı. İronik olan ise böylesi genç bir nüfusun yaş ortalaması 80 olan bir kraliyet ailesi ile yönetilmesi.

Suudi Arabistan için uzun süre geçerli olan klişe kraliyet ailesine yönelik muhalefetin sadece **Müslüman Kardeşler** temelli İslamcılardan geldiği, liberaller ve rejime fazlasıyla angaje iş çevrelerinin bir tehdit oluşturmadığı yönündeydi. Hatta rejimin despotizmine yönelik Batı dünyasından pek eleştiri gelmemesinin en önemli nedeni petrole dayalı menfaat ilişkisi de olsa, Batı'nın gözünde **Kral Abdullah**'ın alternatiflerinden daha ılımlı bulunmasının da bu destekte önemli bir rol oynadığı yadsınmaz. Kral Abdullah Batı medyasında **"ihtiyatlı reformist"** olarak tanımlanan ve insanlık için küçük olsa da Suudi Arabistan için epey büyük reformların uygulayıcısı olarak görülen bir isim. Ancak bu "reformist" kral Bahreyn'de barışçı göstericileri bastırmak için meslektaş Bahreyn Kralı ve diktatörüne yardım için koşa koşa ordusunu göndermekten geri

durmadı. Bununla beraber uyguladığı reformların da pratikte bir değişim yaratmadığı ve kozmetik uygulamalar olduğu söyleniyor. Suudi Arabistan'da son bir kaç onyıdır görülmeye alışkın olmayan liberal sesler ise gün geçtikçe daha duyulur hâle geliyor. Birçok entelektüel bunun bedelini hapis cezası çekere ödese de, özellikle sosyal medyada anonimliğini korumayı başaran muhalifler yüzbinlerce destekçi buluyor.

Suudi Arabistan'da devrim zor. Ancak reform kaçınılmaz. Suudi demokrasi yanlısı gençliğin ihtiyaç duyduğu kudret ise ya ekonomik bir krizden, ya da Batının tavır değiştirmesinde mevcut.

*

Düzeltilme: Geçen hafta yayımlanan **“Ortadoğu Hristiyanları”** başlıklı yazımda Türkiye’de gayrimüslim nüfusun oranının binde yedi olduğunu yazmıştım. İshak Alaton bu hatayı düzelterek bu oranın binde biri bile bulmadığı konusunda beni uyardı. Sevgili Alaton’a nazik düzeltmesi için teşekkür eder, okuyuculardan bu hata nedeniyle özür dilerim.

cerenkenar@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

PYD kiminle hareket edecek? Öcalan’la mı Esed’le mi

Ceren Kenar 07.01.2013

2013 yılı bereketi ve umuduyla geldi. Kürt meselesine dair tüm tarafların sahip çıktığı ve desteklediği bir müzakere süreci başlamış durumda. **Barış için müzakere yapan da, yaptıran da şerefli**dir. Bu minvalde süreci destekleyerek risk alan, küçük ve kısa dönemli siyasi hesaplar uğruna barış ihtimalini iskalamayan, bu ülkenin en büyük sorununu çözmek için taşın altına elini sokan tüm aktörlere teşekkür borçluyuz. Müzakereleri başlatan Başbakan **Tayyip Erdoğan ve hükümet**, hükümetin uzattığı eli karşılıksız bırakmayan **İmralı ve BDP**, uzun süredir Türkiye’nin Kürt sorunu konusunda önemli katkı sunan **Mesud Barzani**, kendi tabanına karşı gelme ihtimaline rağmen süreci desteklediğini açıklayan **Kemal Kılıçdaroğlu** tarihin altın sayfalarında yer almayı hak ediyor.

Malumun tekraren ilanı ile başlayalım: Kürt meselesi sadece Türkiye sınırları içinde düşünülecek bir sorun değil. Sorunun aktörleri bölgesel. Sorunun çözümünü kolaylaştıracak veya zorlaştıracak faktörler yine bölgesel.

Irak Cumhurbaşkanı **Nuri el-Maliki**’nin keyfi, hoyrat ve despot siyasetine karşı **Barzani** liderliğindeki Irak Kürtleri için Türkiye stratejik bir ittifaktan daha öte anlam taşıyor. Türkiye, Kuzey Irak Kürtleri için ekonomik, kültürel ve siyasi işbirliğinin yanı sıra, önemli bir güvenlik desteği sağlıyor. Geçtiğimiz haftalarda Tayyip Erdoğan’ın Irak ordusunun Kuzey Irak’a girme ihtimalinde gerekirse Irak Kürtlerini korumak için Türkiye’nin devreye girebileceğine dair sinyal vermesi ile ironik bir şekilde PKK ve Türkiye ordusu aynı cephede buluştu.

Mevcut hâliyle Irak siyaseti ve Kürtlerinin duruşu Türkiye’deki müzakere sürecini destekleyici bir unsur. Aynı şekilde Türkiye’nin Kürt sorununu çözmesi Barzani’nin kendi tabanı üzerindeki etkisini de arttıracak bir gelişme olacaktır.

Peki, ya Suriye Kürtleri? Türkiye’de müzakerelerin başarıya ulaşması Suriye’deki Kürtleri nasıl etkiler?

Önce süreci hatırlayalım:

Suriye devriminin başından beri Suriyeli Kürtler sürece ihtiyatlı yaklaştı. 2004 yılında Kamışlı'da düzenledikleri protestolar sonrasında, Esed rejiminin demir yumruğunu yalnız göğüslemek durumunda kalan Kürtler bu travmatik haletiruhiye ile bekle ve gör politikası uygulamaya karar verdi.

Bu sırada 2011 yılının ekim ayında Barzani önderliğinde 15 Kürt partisinin biraraya gelmesi ile Kürt Ulusal Konseyi kuruldu. Konsey rejime muhalif Kürt unsurları içeriyordu. Bununla beraber bu tarihlerde, PKK ile ideolojik ve organik bağı olan **PYD (Demokratik Kürt Birliği)** rejimle gayri resmî bir ittifak hâlindeydi. 2011 yılında Suriye rejimi 640 PYD tutuklusunu serbest bıraktı. Bu zamanlar PKK'nın "piyasa değerinin" ve pazarlık gücünün en fazla olduğu dönemdi. "Kürt Baharı'nın" Suriye'den rüzgâr alacağı sanısı ile Kürt hareketinin sosyolojik gerçekliği ve stratejiyi çok da hesaba katmayarak aşırı bir özgüvenle hareket ettiği zamanlardı.

2012 temmuzuna gelindiğinde ise resim değişmişti. Kürt Ulusal Konseyi'ne sahanın gerçeği olan ve en örgütlü siyasi ve askerî Kürt gücüyle yani PYD ile barış gerekiyordu, PYD ise Erbil'in sağlayacağı diplomatik ve ekonomik şemsiyeye muhtaçtı. Barzani'nin çağrısı ile Erbil'de biraraya gelen bu iki oluşum ittifak hâlinde olduklarını açıkladılar. Anlaşmanın üç maddesi vardı; **1- Kürt Yüksek Konseyi kurulacak ve Kürt gruplar arasındaki çatışma sona erecekti, 2- PYD sınır ötesinde PKK'ya yardım etmeye son verecekti, ve 3- Suriyeli Kürtler kendi bölgelerindeki rejim unsurlarını temizleyecek ve de facto kendi yönetimlerini kuracaktı.**

Kürtler kendileri arasında kırılğan bir ittifak kurdu, ancak muhalefetle tam olarak angaje olmadı. Kürt Ulusal Konseyi muhalefetle diyalog kurarken, PYD sürecin dışında kalmayı tercih ediyordu. PYD lideri **Salih Müslim** kasım ayındaki Doha toplantısına davet edilmediklerini açıkladı. Aynı tarihlerde röportaj yaptığım Suriye Ulusal Konseyi eski Başkanı **Abdülbasid Sayda** ise PYD'nin hâlâ bazı bölgelerde rejimle birlikte hareket ettiğini söylüyordu. PYD Suriye muhalefetini Türkiye'nin güdümünde olmakla suçlarken, Suriye muhalefeti PYD'yi rejimin maşası olmakla itham ediyordu.

Yakın tarihte Türkiye sınırındaki Rasulayn'da Özgür Suriye Ordusu ile PYD arasında yaşanan çatışmalar ise Esed sonrası dönemde bölgede olası bir Arap-Kürt ihtilafının derinleşebileceğini gösteriyordu. Ancak Kuzey Iraklı Kürtlerin aksine Suriye'deki silahlı Kürtlerin arkasında Türkiye yoktu.

Tüm bunlar yaşanırken, Suriyeli Kürtlerin kırılğan pozisyonun farkında olan **Abdullah Öcalan** kasım ayında kardeşi **Mehmet Öcalan** ile görüşmesinde Suriyeli Kürtlere bir çağrıda bulunarak şunları söyledi: **"Suriye Kürtleri altı kenti ele geçirmekle bu sorunu çözemezler. Araplarla, Yahudilerle, Hristiyanlarla tüm halklarla ilişki içinde olsunlar. Beraber hareket edebilsinler, yapılarını kurabilsinler ki; ancak bu şekilde özerklik anlamını bulabilir."**

Özetle, şunu söylemek iddialı bir tesbit olmayacaktır: Türkiye'de yaşanan müzakere sürecinin başarıya ulaşması Suriye'de olası bir Kürt-Arap çatışmasını engelleyebilir. PYD'yi düşman bellemeyen bir Türkiye Suriye muhalefeti üzerindeki nüfuzunu Kürtler lehine kullanabilir.

Tabii Türkiye'yi bu yönde kullanmak PYD'nin de elinde. Yedi ay sonra ilk defa dün halka açık bir konuşma gerçekleştiren **Beşar Esed**'in Resulayn'da "teröristlere" karşı kahramanca mücadele eden Kürt halkına teşekkür etmesi manidar. **PYD'nin seçimini Öcalan'dan mı yoksa Esed'den mi yana kullanacağını ise hep birlikte göreceğiz...**

cerenkenar@gmail.com

Amerika mı İsrail'i, İsrail mi Amerika'yı yönetiyor? (1)

Ceren Kenar 14.01.2013

Ve Amerikan Başkanı Barack Obama tüm baskılara ve yoğun bir karşı propagandaya rağmen Savunma Bakanlığı için eski Nebraska Senatörü **Chuck Hagel**'i aday gösterdi...

Obama'nın eskiden Cumhuriyetçi partide siyaseten yapmış bir ismi bu makam için aday gösteriyor olması en çok Cumhuriyetçileri memnun eder diye düşünüyorsanız yanılıyorsunuz. Hagel'in adaylığına en şiddetli muhalefet Cumhuriyetçi partinin şahin kanadından geliyor.

Peki, Hagel ismi neden tartışmalı?

Chuck Hagel başarılı bir işadamı, deneyimli bir siyasetçi ve sözü dinlenen bir dış politika uzmanı. Ancak Hagel'in Savunma Bakanlığı için uygun bir isim olup olmadığı tartışması sırasında masada olan gündem maddeleri bunlar değil. Vietnam gazisi Hagel, savaşın acımasızlığını ve Amerika'nın uzak diyarlardaki maceralarının bedelini yakından bilen bir isim. Göğsünde hâlâ Vietnam savaşından hâtıra şarapnel parçaları taşıyor.

Ve belki de bu yüzden, savaşın son çare olduğuna inanıyor Hagel. Destekçileri kendisinin **"tavuk şahinlere"** (yani savaşı hiç tecrübe etmeden savunuculuğunu yapanlara) karşı mücadele eden bir **"cesur güvercin"** olduğunu söylüyor. Hagel ısrarla pasifist olmadığını ancak askerî müdahalenin de ancak ve ancak tüm diplomatik seçenekler denendiğinde ve bunların tükenmesi hâlinde başvurulacak bir istisnai araç olduğunu savunuyor.

Bu bile başlı başına Hagel'i mevcut Amerikan siyaseti için sıradışı kılmaya yetiyor. Bazı görüşleri neo-con fırtınası ile zehirlenen ve iyice sağa kayan Amerikan merkez siyaseti için marjinal bulunuyor. Örneğin İran meselesinde askerî bir çözümden ziyade siyasi diyalog çağrısı yapan, hatta ve hatta İran'a konulan ambargolar konusunda bile eleştirel olan bir siyasetçi Hagel. Savunma Bakanlığı'nın bütçesinde kısıntıya gidilmesini savunuyor. Afganistan'dan Amerikan birliklerinin çekilmesi gerektiği kanısında. Irak ve Afganistan müdahalelerine en başta destek vermiş olsa da, bu konuda en erken eleştirel pozisyon alan isimlerden.

Ancak **asıl mesele Hagel'in İsrail konusundaki görüşleri** ve zaten tartışma da bu noktada dönüyor. İş gazetelere çarşaf çarşaf Hagel karşıtı ilanlar verme noktasına getiren İsrail lobisi izansız suçlamalarla Hagel'i itibarsızlaştırma kampanyası güdüyor. Senatör **Lindsay Graham** Hagel'in Amerikan tarihinde **"İsrail devletine en düşmanca tavır alan savunma bakanı"** olacağını iddia etti. Hatta ve hatta Hagel anti-semitist olmakla itham ediliyor. Hagel'in suçu **Edward Said** ile kol kola İsrail sınırına taş atmak falan değil, yanlış anlaşılma olmasın. Bu suçlamanın arkasında yatan sebep Hagel'in İsrail lobisi ifadesi yerine bir keresinde Yahudi lobisi demiş olması. İsrail düşmanı olduğunun en büyük "kanıtı" olarak ise **"Bir Amerikan senatörü olarak benim işim İsrail lobisinden emir almak değil, Amerikan çıkarlarını savunmak"** sözleri gösteriliyor.

Hagel'in Savunma Bakanı olduktan sonra icraatlarının ne olacağı, mevcut Amerikan siyasetinden ne ölçüde sapıp sapmayacağı bir yana, bu tartışmanın asıl vahameti Amerikalı bir siyasetçinin rüştnü ancak ve ancak İsrail'e koşulsuz liyakat göstermek üzerinden ispat edebileceğinin bir kere daha açık seçik ortaya çıkmış olması.

Hagel'a şiddetle muhalefet yapan İsrail lobisi de biliyor ki Hagel Savunma Bakanı olduktan sonra ilk iş olarak **Mescid-i Aksa**'da namaz kılmayacak. Veya **Hamas** lideri **Halid Meşal** onuruna Beyaz Ev'de resepsiyon

vermeyecek. Mesele somut siyasi ayrılıklardan öte bir durum. Mesele Amerikalı bir siyasetçinin Amerika ve İsrail'in çıkarlarını her durumda ve koşulsuz olarak özdeş görmüyor olması. Mesele Amerika'nın İsrail'e bağımlılığının sorgulanıyor olması.

Mesele “**efendiye**” karşı gösterilen “**cüretsizlik**” ve “**hadsizlik**”...

Amerika'da atanan bir savunma bakanına dair tüm tartışmanın başka bir ülkeye koşulsuz itaat üzerinden dönmesi, örneğin şu an dünya ölçeğinde yaşanan en ciddi kriz olan Suriye politikasının bile ciddi ciddi tartışılmıyor olması, Amerika'nın tam bağımsız bir ülke olmadığı anlamına geliyor.

Amerika tarihinde bir bağımsızlık mücadelesi verdi. Görünen o ki yeni bir bağımsızlık mücadelesi vakti yakın.

Haftaya **John Mearsheimer** ve **Stephen Walt** tarafından kaleme alınan “**İsrail Lobisi ve Amerikan Dış Politikası**” kitabı üzerinden aslında Amerikan siyasetinde belirleyici olanın İsrail lobisi olduğu (yani tam tersi olmadığı) ve bu durumun nasıl hem Amerikan hem de uzun vadede İsrail çıkarlarına aykırı olduğunu tartışmaya devam edeceğim.

cerenkenar@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amerika mı İsrail'i, İsrail mi Amerika'yı yönetiyor (2)

Ceren Kenar 21.01.2013

Geçen hafta bıraktığım yerden devam. Amerikan Başkanı **Barack Obama**'nın Savunma Bakanlığı için eski Cumhuriyetçi ve Nebraska Senatörü **Chuck Hagel**'i aday göstermesi sonrasında Amerikan kamuoyunda başlayan tartışma bir kere daha Amerikan siyasetini anlamak için **John J. Mearsheimer** ve **Stephen M. Walt** tarafından kaleme alınan **İsrail Lobisi ve Amerikan Dış Politikası** başlıklı kitabın okunmasının elzem olduğunu gösterdi.

Önce kitabın hikâyesi ile başlayalım.

2002 yılında Amerika'da yayın gösteren prestijli *The Atlantic* dergisi John J. Mearsheimer ve Stephen M. Walt'dan İsrail lobisi ve bu lobinin Amerikan dış politikası üzerine etkisi konusunda bir makale yazmasını rica eder. Bahsi geçen iki yazar Amerika'nın en önemli üniversitelerinden olan Chicago ve Harvard'da akademisyenlik yapan ve ana akım görüşleriyle bilinen kişilerdir. Yani tırnağı kırılsa bunu İsrail lobisinden bilecek, yeminli komplo teorikilerinden bahsetmiyoruz. Mearsheimer ve Walt teklifi kabul eder ve makaleyi yazmaya başlar. Makalenin hazırlanması için geçen iki yıl sürecinde derginin editörleri ile sürekli temas hâlinde olurlar. 2005 yılında makaleyi tamamlar ve taslak hâlini dergiye gönderirler.

Aldıkları cevap şaşırtıcıdır, *Atlantic* dergisi makaleyi yayımlamama kararı aldığını yazarlara bildirir.

Bunun üzerine gelen bir teklif üzerine makaleyi İngiltere merkezli *London Review of Books* dergisinde yayımlarlar. Ve elbette kıyamet kopar. Zira makale basit ama Amerikan siyaseti için tabu olan bir soruya, bu soruyu tabu hâline getirenlerin hoşlanmayacağı bir cevap sunmaktadır.

Sorumuz aslında oldukça basit: **Amerika'nın İsrail'e verdiği şartsız, koşulsuz ve kesintisiz destek**

Amerika'nın stratejik çıkarlarına hizmet ediyor mu? Ve nasıl oluyor da Amerikan siyasetinde her konuda, örneğin idam cezası, kürtaj, eşcinsel evliliği, sağlık sistemi, vergi oranları, eğitim, göçmen politikaları üzerine ayrıışan ve epey keskin tartışmalara dâhil olan Amerikan siyasetçileri sadece ve sadece tek bir konuda, yani Amerika'nın İsrail'e koşulsuz desteği konusunda hemfikir olabiliyor?

Chuck Hagel'in normal koşullardan malumun ilamı olarak sayılması gereken *"Bir Amerikan senatörü olarak benim işim İsrail lobisinden emir almak değil, Amerikan çıkarlarını savunmak"* sözlerinin kendisine yönelik saldırılarda en çok kullanılan argüman olması Amerika gibi demokratik ve bağımsız bir ülkede nasıl mümkün olabiliyor.

John J. Mearsheimer ve Stephen M. Walt bu soruya son derece güçlü ve nüanslı bir cevap sunuyor. Ucuz komplo teorilerinin varsaydığı gibi dünyayı ve Amerika'yı bir kaç Yahudi tarafından yönetildiği iddiasında değiller. Zaten İsrail lobisini tanımlarken de kozmik odada faaliyet gösteren, bir düğmeye basınca dünyayı değiştiren bir güçten bahsetmiyorlar. Benzer bir şekilde bu lobinin Amerikalı Yahudileri temsil ettiğini de söylemiyor ve 2004 yılında düzenlenen bir anketin de gösterdiği üzere Amerikan Yahudilerinin yüzde 36'sının duygusal açıdan kendilerini İsrail'e "çok" ya da "hiç" bağlı hissetmediklerini not düşüyorlar.

Aksine zamanla ve özellikle **1967 yılından sonra keskinleşen bir hegemonyadan bahsediyorlar. Bu tarihten itibaren Amerika'nın dünya üzerinde başka hiçbir ülkeye vermediği desteği İsrail'e veriyor olmasına rağmen İsrail'in karşılığında Amerika'nın taleplerini bile dinlemeyen kötü bir müttefik olduğunu kanıtlıyorlar.** Örneğin İsrailli siyasetçilerin çoğu zaman Amerikan taleplerini reddetmesine rağmen (yerleşimlerin durdurulması ve Filistinli liderlere yönelik suikastlardan vazgeçilmesi veya Çin gibi Amerika'nın rakip gördüğü ülkelere askeri teknolojiler sağlaması), **İsrail'e sunulan desteğin tartışmasız devam ettiğini gösteriyorlar.**

Yani İsrailli bir siyasetçi olarak Amerika'yı yerden yere vuran açıklamalar yapmanız normalken ve Amerika'nın taleplerini reddetmeniz mümkünken, Amerikalı bir siyasetçi olarak Amerika'nın İsrail politikasını eleştirmeniz mümkün değil. Daha doğrusu eleştirip ana akım siyasette kalmanız olası değil.

Bu iki akademisyene göre, Amerika'nın İsrail politikası hem ahlaken hem de stratejik olarak yanlış. Amerika'nın İsrail'e sunduğu bu destek Amerika'nın çıkarlarına aykırı ve yine uzun vadede aslında İsrail çıkarlarına da aykırı.

Peki, bu noktaya nasıl gelindi? Bu hafta Türkiye'de bir konuşma düzenleyen ünlü düşünür **Noam Chomsky**'nin iddia ettiği gibi Amerikan-İsrail ilişkisinin mevcut durumu emperyalizmin doğası gereği gelişen bir kaçınılmazlık mıydı? Yoksa Amerika'nın İsrail'e bağımlılığı tarihsel süreçte bazı rastlantılar sonucu gelişen bir durum muydu? Nasıl oldu da bir zamanlar Arapların özellikle İngiltere ve Fransa gibi ülkeler karşısında bir umut olarak gördüğü Amerika, Araplara tümünden sırtını döndü?

Haftaya bu sorunun cevabını Lübnanlı tarihçi **Usama Makdisi**'nin *Faith Misplaced: The Broken Promise of U.S.-Arab Relations: 1820-2001* başlıklı kitabı üzerinden cevaplamaya çalışacağım.

cerenkenar@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kötü bir 'emperyalizm' sınavı

Ceren Kenar 28.01.2013

Suriye meselesini bırakın bir gazeteci veya aktivist olarak takip etmek, zannediyorum amatör bir okuyucu olarak bile izlemek hiçbir zaman kolay veya eğlenceli olmadı.

Fakat neredeyse iki sene önce barışçı gösteriler ile başlayan Suriye devriminin, tam teşekküllü iç savaşa döndüğü bugünler hem içeride yaşananlar, hem de uluslararası kamuoyunun tutumu nedeniyle hiç bitmeyecek bir karabasanın en karanlık anlarını andırıyor.

Halep Üniversitesi'ni vizelerin başladığı ilk gün, rejimin MiG savaş jetleriyle vurup, 82 öğrencinin ölümü ile sonuçlanan saldırısının amatör video görüntülerini Beyrut'ta bir Suriyeli muhalif ile birlikte izlerken. **"Farkında mısın"** diye soruyor, **"Suriyelilerin huzurlu ölme hakları bile yok. Bombalar yağarken gökten, Suriyeliler bunun rejimin işi olduğunu kanıtlamak için görüntü çekmeye devam ediyor. Ölümden kaçarken bile dünya kamuoyuna katilleri deşifre etmeye çalışıyorlar."** Birden öfkeyle dolu sesi alçalıyor ve derin bir hayal kırıklığı ile devam ediyor, **"Aslında bu bir yandan hâlâ naif olduklarının göstergesi. Hâlâ, sivil yerleşim alanlarını SCUD füzeleri ile vurmayı bile alışkanlık hâline getirmiş olan bir rejimin gaddarlığını ispat etmeye ve rejime karşı uluslararası toplumu harekete geçirmeye çalışıyorlar. Nafile bir çaba bu."**

Suriyelilerin çok ciddi bir kısmı uzun zamandır Batı kamuoyunun rejimle zımnı ittifak hâlinde olduğu kanaatinde. Geline son durumda pek de haksız sayılmazlar.

Suriye'de Özgür Suriye Ordusu'na silah teminatının neredeyse yok denecek bir orana azaldığı yönünde ciddi ve güvenilir kaynaklardan ulaşan haberler var. Washington'ın Rusya'nın sunduğu "çözüm" planına tamam dediği ve muhalifleri bu plana ikna etmek için zayıflattığı yönündeki analizler kayda değer. Obama-Biden ikilisinin Clinton ve Pentagon'a rağmen Suriye'ye müdahil olmama ısrarının devam edeceğine dair güçlü emareler de mevcut. İsrail ise muhaliflere ve rejime eşit mesafedeyiz diyerek aslında tarafını belli ediyor. Rejimin elindeki silahlar muhalefet veya Hizbullah'ın eline geçerse müdahale ederiz diyen İsrail için mevcut çatışmanın yıllar boyunca sürmesinin, İslamcılar galip gelmediği takdirde, bir mahsuru yok.

Ancak unutulmaması gereken bir nokta var: **Amerika'nın mevcut müdahil olmama stratejisi ileride müdahil olmasına sebebiyet verecek tehlikelere gebe.**

Özgür Suriye Ordusu'nu zayıflatacak, bölecek ve itibarsızlaştıracak her girişim Suriye'de hâlihazırda güçlü olan radikal unsurların daha da güçlenmesi ile sonuçlandı ve sonuçlanmaya devam edecek. El-Kaide ile güçlü ve organik bağları olan **El-Nusra Cephesi**'nin altı ay önce iki üç bin civarında militanı varken, bu sayının bugün 10-15 bin civarında olduğunu iddia ediyor **Michael Weiss**, *NowLebanon* haber sitesinde yayınlanan **"İç savaş içinde iç savaş"** başlıklı makalesinde.

El-Nusra Cephesi'nin finansman sorunu yok. Para Suudi Arabistan'dan geliyor. Savaşçılarının bir kısmı Suriyeli ama başka yerlerden gelen, örneğin Irak, deneyimli militanlarının sayısı da azımsanacak düzeyde değil.

Ve Weiss'in "iç savaş içi iç savaş" şeklinde tanımladığı bir durumla karşı karşıyayız. **Muhalefet sadece rejim karşı değil kendi arasında da savaşıyor. İdlib ve Halep'te Özgür Suriye Ordusu ve ılımlı muhalifler ile El-Nusra Cephesi arasındaki gerginlik bilfiil çatışmalara dönüşmüş durumda.** Bununla beraber **Rasulayn'da Özgür Suriye Ordusu ile PYD arasındaki çatışmalar olası bir Arap-Kürt ihtilafının tohumlarını atıyor.**

Suriye konusunda en maliyetsiz çözüm olarak müdahil olmamayı gören ve seçen Amerika için bu tavır aslında en maliyetli tercih olabilir.

Amerika, rejim gaddarca kendi vatandaşlarını bombalarken, sanki Esed'e sen bildiğini oku dermişçesine ısrarla uluslararası müdahalenin masada olmadığını altını çizdi. Silahlı muhalefet içindeki ılımlı unsurları birleştirmeyi ve güçlendirmeyi hedefleyen girişimleri baltaladı. Amerika eğer gelecekte Suriye içinde tehlike olarak gördüğü militan İslamcı unsurlara karşı Mali tarzı bir müdahalede bulunmak durumunda kalırsa hâlihazırda bölgedeki nahoş imajının kötüleşeceğini söylemek için müneccim olmaya gerek yok.

Kötü bir “emperyalizm” sınavı nedir diye sorsalar sanırım Amerika’nın Suriye politikası ilk üçe girer.

cerenkenar@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayır, en asli unsur biziz!

Ceren Kenar 04.02.2013

Muhacir bir aileden geliyorum. Anne tarafım Selanikli. Dedem mübadele ile gelmiş Edirne'ye. Anneannem ise mübadeleden sonra “kaçak” göçmenlerden. Babamın ailesi ise Bulgaristan göçmeni. Nüfus kayıtlarından tahminle Balkan savaşından sonra Çanakkale'ye göçmüşler.

Küçüklüğümünden beri çok aleni olmasa da bir **“muhacir gururu”** ile büyütüldük. Biz, Atatürk'ün hemşehrisi, Türkiye'nin **“aydınlık”** ve **“batıya bakan yüzü”** idik. Kadınlarımız **“güzel”**, erkeklerimiz **“medeni”** ydi. Şehirlerimiz, kasabalarımız ve köylerimizde kadınlar erkekler ile birlikte sosyalleşirdi. Sınır komşularımız Avrupa Birliği üyesiydi. Müziklerimiz Balkan müziği, yemeklerimiz zeytinyağlıydı. Öyle ya, akrabalarımın sıkça kullandığı bir ifade ile, biz **suyun öteki yakasındandık**.

Ta ki **ulusalcılık** adı verilen toplumsal bir histeri ile Selanik göçmenlerinin birden **Sebetayist** olarak fişlenmesine kadar. 2000'lerin ortalarında akrabalarım birden resmî tarihlerini değiştirerek aslında Karaman Türk'ü olduklarını **“keşfettiler”**. Öteden beri varolan ve Atatürk'ün öz be öz Türk olduğunu kanıtlamak için uydurulan bir teori birdenbire hatırlanmış, söylem değişmişti: biz aslında Selanikli değildik, Karamanlıydık. Akıncıların arkasından hayvanlarıyla Rumeli'ye Anadolu'dan göçen evlad-ı fatihan idik.

Onyıllarca devletin sadık vatandaşı olmakla övünen, devlet ideolojisini sorgusuz sualsiz kabul eden biz muhacirlere verilen mesajı anlamıştık. Haddimizi her zaman bildiğimizden hemen kendimizi devletimize ispatlamak için itinayla yeni bir tarih yaratmıştık. Ve bunu yaparken de, her dönem geçer akçe olduğunu için bildiğimiz **“Anadoluluk”** vurgusundan medet ummuştuk.

Sırrı Sakık'ın daha sonra özür dilemek zorunda kaldığı meşum ifadelerini (**“Sonradan bu ülkeyi kendisine vatan edenler, Kafkaslardan, Boşnaklardan gelenler, siz bu ülkenin sahipleri değilsiniz. Haddinizi bileceksiniz. Oradan gelip, hele dağdan gelip bağcıyı kovma hakkına sahip değilsiniz.”**) dinlerken aklıma bu zamanlar geldi.

Vatandaşlık, aidiyet ve kimlik

Birgül Ayman Güler'in ve **Sırrı Sakık**'in ifadeleri bir kişisel tavırdan ziyade bir zihniyet dünyasını temsil ettiği için, kişiselleştirmeden tartışılmaya değer. Özellikle yeni bir toplumsal sözleşme inşasının bölgedeki hemen her ülke için gerekliliği aşikâr iken, vatandaşlıktan, aidiyetten ve kimlikten ne anladığımız üzerine tartışmanın tam zamanı.

Birgül Ayman Güler'in fecaat ifadesi üzerine çok yazılıp çizildi. Bu cümledeki açık ırkçılığın ciddi bir analize ihtiyaç duymadığı da malum. **Herhangi bir demokratik ülkede bu sözleri zikreden bir siyasetçinin istifası ve bünyesinde bulunduğu partinin resmî bir özür dilemesi gerekmektedir.**

Sırrı Sakık'in sözleri ise Güler'in sözleri kadar **vahimdir, tersten bir ırkçılık örneğidir.** Ancak incelenmesi gerekmektedir; zira bir anlamda bu coğrafyadaki tüm grupların vatandaşlık talebini hangi parametre üzerinden temellendirdiğini göstermesi açısından vecizdir.

"Burası en çok bizim toprağımız, zira en önce biz geldik" ile özetlenebilecek bir **kadimlik ve yerellik fetişizmi bölgede birçok milliyetçi ideolojiye aşırılık kattı** ve görünen o ki katmaya da devam ediyor. İsrail'in resmî tarihi olan 3000 sene önce bu topraklarda biz vardık tezi ile Filistinlileri yurdundan etmekte beis görmemesi veya Lübnanlı Falanjistlerin kökenlerini Fenikelilere dayandırarak "Araplardan" daha fazla hak iddia etmesi bu kadimlik-yerellik fetişizminin farklı şekillerde tezahürleri.

Vatandaş kavramının kökeni itibarıyla bir şehre ait olmaktan geldiği ilkökul çocuklarının bile öğrendiği bir temel bilgi. Peki, bu aidiyetin meşruiyeti veya kaynağı kıdem midir? Bu ülkeye ait olduğumuzu göstermek, eşit vatandaşlık talep etmek için şecerelerimizi yarıştırmamız mı gerekmektedir? Yüz yıl önce Anadolu'ya gelmiş unsurları bile "yabancı" gören bir zihin yapısı, Afrikalı veya Doğu Avrupalı göçmen işçiye, Suriyeli mülteciye ne gözle bakmaktadır?

Vatandaş olmak/ insan olmak

Kürtlerin sonuna kadar meşru taleplerinin haklılığı ezelden beri bu topraklarda yaşamalarından gelmiyor. Bu ülkenin vatandaşı olmalarından geliyor. İnsan olmalarından geliyor. Ne muhacirler soyunu Karaman Türklerine dayandırmak zorunda eşitlik iddia etmek için, ne de Kürtler Anadolu'nun kadim halkı olduğunu ispat etmek durumunda.

İnsan haklarından anlaşılanın vatandaşlık hakkı olduğu ulus-devlet düzeninde, **vatandaşlık kavramının bizzat kendisi sınırlandırıcı ve tartışılmaya muhtaç.** Bir ülkeye vatandaşlık bağı ile bağlı olmayan insanların hakkını hukukunu koruyan çok az müessese var ve bu yüzden **mülteciler veya kaçak göçmenler tüm dünyada en ezilen gruplar.** Lakin görünen o ki, bizler Türkiye'de vatandaşlar arasında bile kıdem üzerinden bir hiyerarşi sınıflandırması çıkarmakla meşgul olduğumuzdan, vatandaş olmayanların hakkını nasıl koruyacağız tartışmasını yapmaktan çok uzak bir noktadayız an itibarı ile.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kayıp imamları ararken...

Ceren Kenar 18.02.2013

İmam Musa Sadr, Lübnan'ın Şii hareketinin siyasileşme sürecini başlatmış, ekonomik ve siyasi açıdan epey dezavantajlı olan bu mezhebin uzun süre ruhani ve siyasi liderliğini yapmıştı. Mezheplerin Allah'ın lütfu olduğuna inanıyordu. Ancak mezhepçiliğin bir lanet olduğunu söylüyordu. Mezhepüstü bir siyaset ile her gruba yaklaştı. Lübnan'da bir kilisede okuduğu hutbe ile Lübnan tarihinin en anlamlı tarihî olaylarından birine imzasını atmıştı.

İmam Sadr 1978 yılında Libya'ya Kaddafi ile görüşmek için bir ziyaret gerçekleştirdi. Ve bir daha kendisinden hiç haber alınamadı. Bazı müritleri hâlâ yaşadığına ve Libya'da bir hapisanede olduğuna inansa da, **Kaddafi'nin oğullarından Seif, İmam Musa Sadr'ın öldürüldüğünü itiraf etti.** Öldürülmesine ilişkin rivayetler çeşitliydi. Bazılarına göre **Kaddafi ile İslami teoloji üzerine bir tartışmaya girişmiş ve Kaddafi'nin meşhur histerilerinden birinin kurbanı olmuştu.** Bazılarına göre ise **İmam Musa Sadr'ın öldürülmesini Arafat, Kaddafi'den "rica etmişti"**. Zira Musa Sadr koyu bir İsrail karşıtı olmasına rağmen, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Güney Lübnan'da gösterdiği faaliyetlerin yerel Şii nüfusa verdiği zarar konusunda oldukça duyarlı ve eleştireldi.

Kayıp İmam Musa Sadr mezhebinin çıkarlarını büyük davalar için feda etmeyen ve aynı zamanda kör bir mezhep siyaseti gütmeyen, bilge bir kraldı.

Kayıp İmam'dan Nasrallah'a...

Hizbullah lideri **Nasrallah**'ın uzun zamandır kabak tadı veren ve kimseyi heyecanlandırmayan konuşmasını dinlerken, Sadr'ı yâd edemeden geçemedim. Bir zamanlar tüm Arap dünyasında neredeyse yarı mitik bir şahsiyeti olan, 2006 yılında Hizbullah'ın İsrail karşısında gösterdiği askerî başarı ile Sünni- Şii tüm Ortadoğu âleminde büyük bir teveccüh kazanan Nasrallah için köprü'nün altından çok sular aktı. Hatırlayalım o dönem birçok Sünni çoğunluğa sahip Arap devletinin lideri İsrail'i desteklemeye meyilli iken, çocuklarına Hasan Nasrallah adını koyan halklarının gadrinden korkup yarım ağızla da olsa Hizbullah'a destek vermek zorunda kalmıştı.

Bir zamanın yarı mitik şahsiyetinin son zamanlarda yaptığı konuşmalar artık kimse için bir şey ifade etmiyor. Sünniler arasında nefret büyüyor. **Her konuşmasında İsrail dışında bir şey demeyen ve hâlâ Esed rejimine biat gösteren Nasrallah'a karşı kendi tabanından bile eleştiriler geliyor.**

2008 yılında Hizbullah'ın silahlı gücünü bir tehdit unsuru olarak Lübnan Sünni ve bir kısım Hristiyanlarına karşı kullanma girişimi ile ilk fire verildi. Bunu Hizbullah'ın Esed rejimine en başından beri koşulsuz destek vermesi izledi. **Militanlarını Esed güçlerine takviye olarak göndermesi artık bir sır değil.** Lübnan'ın Hizbullah'ın etkin olduğu mahallelerinde geceleri, sessizce cenaze törenleri yapılıyor. Suriye'de hayatını kaybeden Hizbullah militanları mahcup bir şekilde toprağa veriliyor. **İsrail'e gönderdiği İnsansız Hava Aracı ile siyasi bir şov yaparken, tüm ülkenin güvenliğini riske atıyor.** İç siyasette **Hizbullah üyelerinin** isimlerinin karıştığı

yolsuzluk dosyaları ortaya çıkıyor. Refik Hariri suikastında rolü olmadığına dair Sünnileri ikna edemiyor. Ve en son geçen sene Bulgaristan'da gerçekleşen ve **beş İsraili turistin ölümü ile sonuçlanan saldırı konusunda Hizbullah'a karşı yöneltilen resmî suçlamalara karşı yorum bile yapmıyor.**

Hizbullah bir ara son derece popüler olduğu Sünni sokağında geri dönüşü olmayan bir şekilde prestijini tümünden kaybetmiş durumda. **Nasrallah artık Sünni sokağına seslenemiyor**, seslenmek de istemiyor.

Dinler arası diyalog yetmez, mezhepler arası diyalog zamanı...

Tüm bu süreci izlerken ve bölgedeki Şii- Sünni ihtilafının tehlike verici bir seyir izleyebileceği ihtimali epey güçlüyken, Lübnan karizmatik ve ruhani Şii liderin eksikliğini hissediyor. Mezhep üstü siyaset geliştirebilecek ve bölgedeki Sünnilerin ve diğer grupların da saygınlığını kazanabilecek bir Şii liderin eksikliği sadece Lübnan siyasetinin geleceği için değil bölge için hiç ümit vermiyor.

Tüm bu saptamaların benzerlerini Sünniler için de yapmak mümkün. **Yusuf el-Karadavi** gibi Şiiliği kâfir ilan eden din adamlarının revaçta olduğu bir dönemde, Şii sokağına seslenebilecek Sünni liderlerin eksikliği Şii dünyasındaki kaygılara derman olmuyor.

Bölge mezhepler arası diyalogu önceleyen kayıp imamları arıyor...

Haftaya ise çuvaldızı mezhep taassubu ile bölgeyi zehirleyen bazı Sünni gruplara batırarak devam edeceğim.

cerenkenar@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şii 'uyanışından' Sünni 'uyanışına'

Ceren Kenar 25.02.2013

Geçen hafta yayımlanan ve **Lübnan Hizbullah'ı lideri Nasrallah'ın artık Sünni sokağına seslenmekten vazgeçtiği** temalı yazımı kaleme alırken, Pakistan'dan felaket haberleri geliyordu. **Şiileri hedef alan bir bombalı saldırının sonucu 70 kişi hayatını kaybetti. Pakistan'da geçen aynı yine sivil Şiileri hedef alan bir saldırı sonucu 92 kişi hayatını kaybetmişti. Saldırılarından Taliban bağlantılı bir örgüt sorumlu.**

Pakistan Şiileri uzun zamandır sistematik bir şiddet kampanyasının hedefinde ve haklı olarak Şiiler Pakistan devletini bu kampanyanın suç ortağı olmakla suçluyorlar. Zira 1999 yılından beri öldürülen 1000'in üzerinde kişi için henüz bir kişi bile yakalanıp, yargı karşısına getirilmiş değil.

Şiiler sadece Pakistan'da böylesi bir muamele ile karşı karşıya kalmıyor. **Bahreyn'de barışçı Şii göstericilerin talepleri demir yumrukla bastırıldı. Körfez ülkelerinde yaşayan Şiiler bıçak sırtında yaşıyor.** Bununla beraber Sünniler arasında Şii karşıtı, şiddetli retorikleri ile bilinen bazı din adamları teveccüh kazanıyor. Örneğin şu an İslam dünyasının en popüler âlimlerinden olan, epey saygı gören ve **Müslüman Kardeşler** hareketi üzerinde de tesiri bilinen, **Yusuf el-Karadavi, Şiileri kâfir ilan etmekle kalmıyor, üstüne Şiileri Sünni ülkeleri ele geçirmekle itham ediyor.**

Şii-Sünni meselesi İslam tarihi kadar eski olsa da, belli dönemlerde yüzüstüne çıkan ve görünür hâle gelen bir ihtilaf konusu. Farklı dönemlerde, farklı çelişkilerin siyaset mekanizmasını domine etmesi toplumların değişkenliğine işaret ediyor. Bununla beraber bu çelişkilerin kendilerinin bizzat bir problem olmadığını, fakat dönem dönem başka sorunları örten semptomlar olabileceğini de gösteriyor.

Bugün Şiilerin uğradığı sistematik ayrımcılığa zımnen onay veren modern Pakistan devletinin kurucusu ve ulusun babası olarak bilinen **Muhammed Ali Cinnah**, köken olarak Şii idi.

Şüphesiz bundan çıkarılacak çok dersler var. Bu derslerden muhtemelen en önemlisi Sünni-Şii ihtilafının kaçınılmaz bir kader olmadığı ve uzun tarihsel kökenine rağmen belli dönemlerde toplumsal ayrışmaları belirlemediği olacaktır.

Mezheplerin rejim savaşları ile yeniden tanımlanması

İran devrimi ile başlayan Şiiliğin politikleşmesi döneminde, Şiilik bir siyasi proje olarak yeniden tanımlandı. Bir tür "mezhep ihracı" Şiiliğin siyasileşmesine eşlik etti. Türkiye'de yaygın olarak **Nusayri** şeklinde tanımlanan, Suriyeli Alevilerin Şii olduğu yönünde fetvalar verildi, Lübnan'da Hizbullah hareketi cömertçe desteklendi. Ve bir Şii eksenini yaratıldı. Buna Sünni cepheden yanıt gecikmedi. Körfez, Irak-İran savaşı boyunca **Saddam Hüseyin**'i destekledi. İran'ın bölgesel etkisinden rahatsız Suudi Arabistan, Şiiliğe karşı son derece sekter tavrı ile bilinen eğilimlerin öncülüğünü yaptı.

Devletler konjonktürel siyasetler güdebilir ancak bu politikalardan toplumsal bir karşılık yoksa verim alınamaz. İran ve Suudi Arabistan arasındaki güç oyununun kök bulması için bölgede uygun bir hava da vardı. Kimlik siyasetinin ve siyasal İslamcılığın eş zamanlı yükselişte olduğu bir dönemde ise mezhep faktörünün bölgede popüler bir kimlik kurucu hâline gelmesi kolaylaştı. Bununla beraber bölgede demokratik bir vatandaşlık algısının yaygın olmaması, kaynakların Şii ve Sünni gruplar arasında adil paylaşılmaması ve elbette vekâlet savaşları mezhepsel ayrımların derinleşmesine neden oldu.

Bugün geldiğimiz noktada ise özellikle Suriye meselesi üzerinden bu ayrım derinleşiyor. Soğuk savaş kutuplaşması ile mezhep ayrımının buluştuğu Suriye krizi, sadece Suriye'deki farklı mezheplerin arasındaki gerilimi arttırmıyor, bölgede safların sıkışmasına sebebiyet veriyor.

Ünlü yazar **Vali Nasr** Amerika'nın Irak müdahalesi sonrasında, **Sünni Baas rejiminin yıkılıp yerine Şii bir yönetimin gelmesi sonucunda, müdahaleyi takip eden on yılın bir Şii uyanışına şahit olabileceğini** söylemişti. Elbette bu hesabın içine Arap devrimleri öngörülüyordu. Mevcut durumda ise Şii uyanışı terimi biraz demode yerini başka bir tabire bırakmış durumda. **Arap devrimleri ile siyasi İslam'ın iktidara gelmesi ve Suriye'de olası bir rejim değişikliği sonucunda artık bir Sünni uyanışın bölge dinamiklerini belirleyeceği analizleri yapılıyor.**

Hangi mezhebin ne kadar "uyanışa" geçeceğinden mühim olan ise bu iki mezhebi birbirine rakip ve hatta düşman gören zihin algısının bölge sokaklarına hâkim olmaya başlaması. Rejimlerin ideolojisi, dini, mezhebi değişir. Devletler pragmatik kaygılarla seri şekilde politika dümenlerini kırabilir. Ancak sokakların ruhuna işlemiş bir düşmanlık stratejik siyasetlerden daha hantal olabilir.

Süreci Hatay'dan okumak

Ceren Kenar 04.03.2013

Hatay Alevilerinin “**malum mesele**” olan Suriye krizini nasıl algıladıklarını birinci elden duymak için **Hatay**'dayım.

Hatay halkı Suriye'de savaşı iki tarafla da akrabalık bağı ile ilişkili. Rejim tarafında savaşanların da, rejime karşı savaşanların da yakınlarını da, Suriye'ye komşu Hatay'da bulmak mümkün.

Hemen dibinde gerçekleşen bir savaşa rağmen Hatay iyi bir sınav veriyor. Komşu ülkede yaşananlara ilişkin farklı görüşler hâkim. İki tarafın da duygusal bagajı ağır. Mezhepsel farklılıklar elbette Suriye'de olup bitene karşı duruşu belirliyor. Ancak resim siyah ve beyaz değil. Sünniler arasında muhalefete soğuk bakanlar da var, Aleviler arasında bu rejim gitmeli diyen de.

Hatay'dan Türkiye'ye yansıyan resmin aksi bir sakinlik havası hakim şehre. Hataylılar elbette endişeli ancak şehirde bir asayiş sorunu yok. Herkesin ortak vurgusu Hataylılar için bir övünç kaynağı olan birlikte yaşama kültürüne zarar gelmeyeceği yönünde.

Duyarlılıklar ön planda

Kendisinin Sünni olduğunu söyleyen bir polis memuru, Hatay'da ciddi provokasyonların yaşandığını ve olası gerilimlerin Hatay halkının tavrı sayesinde bertaraf edildiğini söylüyor. Özellikle Alevi vatandaşların son derece sağduyulu davrandığının altını çiziyor ve teşekkür borçlu olduğunu ifade ediyor. Yine Antakyalı Aleviler Sünni komşularının bu hassas dönemdeki duyarlılıklarından çok memnunar.

Hatay'da ortamı gerebilecek çok faktör var. Şehrin ekonomisi doğal olarak göbek bağı ile bağlı olduğu Suriye'de yaşanan iç savaş nedeniyle ciddi şekilde etkilenmiş. Bununla beraber sınırdaki güvenlik sıkıntıları mevcut tedirginliği artırıyor. Şehrin dokusuna tamamen yabancı olan Selefilerin varlığı Hataylılar için rahatsızlık verici. Bir de buna bazı Hataylıların dikkat çektiği derin güçlerin provokasyon girişimleri eklenince gerginlik için son derece uygun şartlar oluşuyor.

Sivil inisiyatifler

Ancak Türkiye'nin başka yerlerinde görmeye alışkın olmadığımız bir birlikte yaşam kültürü böylesi çatışmalı bir havanın oluşmasını engelliyor. Örneğin faaliyetlerini öğrenmekten büyük memnuniyet duyduğum Antakya Sivil İnisiyatifinin girişimleri tüm Türkiye için örnek bir model oluşturuyor.

Bu girişimin kurucularından olan ve aynı zamanda Eşitlik ve Demokrasi Partisi Hatay İl Başkanı **Mustafa Köse** bu girişimin kimlik ve parti üstü bir siyaset yapmayı amaçladığını söylüyor. Bu girişimle hükümeti ve muhalefeti biraraya getirdiklerini vurgulayan Köse, AK Parti'nin Suriye politikasına kişisel olarak katılmasa da, hükümetin Hatay'da gerginliği önlemeye ilişkin politikalarını isabetli bulduğunu belirtiyor. Girişimin diğer bir kurucusu olan **Alaiddin Taş** ise Hatay Alevilerinin tümünün Esed rejimini desteklemediğini söylüyor ve tüm muhalif

unsurların temsil edileceği bir geçiş dönemi hükümetinin bir an önce kurulup Esed rejiminin yıkılması gerektiğini ifade ediyor. Bu iki isim Suriye’de dış aktörlerin müdahalesine karşı olduklarının altını çiziyor ancak Baas rejiminin anti-demokratik yapısını da vurguluyor. Benzer şekilde AK Partinin Suriye politikasına eleştirel baktıklarını belirtiyor, ancak özellikle Hatay milletvekili olan Adalet Bakanı **Sadullah Ergin**’in, vali ve Emniyet müdürünün çalışmalarını da takdir ettiklerini ifade ediyorlar.

Esed’i destekleyenler de var, ama...

Elbette tüm Arap Aleviler, Köse ve Taş ile hemfikir değil. Esed rejimini destekleyen Arap Aleviler çoğunlukta. Ancak Taş Suriye’de demokratik bir rejimin kurulursa, Hatay Alevilerinin endişelerinin geçeceğini söylüyor. Hatay Alevilerinin Suriye rejimi konusundaki algıları gerçeklikle pek örtüşmeyen bir resim. Kendilerinin bizzat tecrübe etmedikleri bir Baas yönetimi konusunda ilginç görüşleri var. Örneğin Esed rejimi altında herkesin çok memnun olduğu, kabinenin tüm bakanlarının Sünni olduğu, ekmeğin- suyun- elektriğin bedava olduğu, Esed’in Suriye’de korumasız bisikletiyle dolaştığı gibi gerçeklikten uzak bir algı yaygın. Muhaliflerin uyuşturucu kullanan “cihadçılar” olduğu gibi tuhaf fikirler duymak mümkün. Tayyip Erdoğan’ın Beşşar Esed ile önce yaklaşarak onu kandırdığı ve sınırdaki mayınları temizletip, daha sonra rejimi yıkmak için girişimlerde bulunduğu gibi fantastik komplo teorileri havada uçuşuyor. Böylesi bir ortamda faaliyet gösteren ve hâlihazırda oluşan duygusal havayı istismar etmeye çalışan girişimler de yok değil. Haftaya buradan Hatay izlenimlerini paylaşmaya devam edeceğim.

cerenkenar@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Halepçe

Ceren Kenar 18.03.2013

16 Mart 1988, Halepçe...

Sekiz yıldır devam eden Irak-İran savaşının son günleri. **Saddam Hüseyin**’in Batı ve genel olarak Arap âlemi tarafından İran **“tehdidine”** karşı savaşması hasebiyle desteklendiği zamanlar. Amerikan kulislerinde Saddam’ın nevi şahsına münhasır manyaklıkları espri konusu yapılırken, **“yapacak bir şey yok, elbette deli olmayan bir müttefik tercih ederiz, ancak elimizdeki bu”** argümanı ile bölgenin kaderi gözü dönmüş bir diktatörün eline terk edilmiş durumda.

Kimseler Irak’ın içinde olup bitene bakmıyorken, Saddam bir yandan İran cephesine, kazananı olmayacak bir savaşa, Iraklı gençleri sürüyor; diğer yandan Irak’ı **“tehlikeli”** unsurlardan **“temizliyor”**. 1986 yılında Saddam kuzeni Ali **Hasan el-Macid**’e bir misyon veriyor. Misyonun amacı savaş sonrası Saddam’ın huzurunu bozma ihtimali olan grupların savaş bitmeden pasifize edilmesi. **Misyonun amacı soykırım.**

Daha sonra **“Kimyasal Ali”** lakabı ile anılacak olan **el-Macid**’in önderliğindeki misyonun ismi, günahın üzerine günah eklemek için olsa gerek, Kur’an’dan seçiliyor. Bedir savaşından sonra inmiş olan **Enfal** suresinin ismi, bu korkunç operasyon için uygun görülüyor.

Kürtlerin yanı sıra operasyon **Türkmen, Süryani, Ezidi, Yahudi, Mandeianları** da hedef alıyor. 1986 yılında başlayan ve üç sene devam eden sistematik imha operasyonu dâhilinde, şehirler bombalanıyor, kara harekâtları uygulanıyor, köyler boşaltılıyor, yerleşim birimleri yıkılıyor, idam mangaları kuruluyor ve **kimyasal silahlar** cömertçe kullanılıyor. Bilanço ise trajik kelimesinin bile kifayetsiz kalacağı kadar ağır oluyor: **182 bin kişinin öldüğü, 17 bin kişinin “kaybolduğu”, 4.500 Kürt köyünün boşaltıldığı ve bir milyon Kürdün yer değiştirmek zorunda kaldığı** belirtiliyor.

Ve 16 Mart 1988 tarihinde Halepçe’de olanlar böylesi bir arkaplan içinde gerçekleşebiliyor.

Bir grup Kürt genci bu amansız imha operasyonuna karşı sokağa dökülüyor. Halepçe Baas rejimine karşı direnişte sembolik bir yer. Bu tarihten on ay önce Halepçe’de başlayan ve katliama kadar devam eden protestolar ile Halepçe halkı Saddam rejimine kolay lokma olmadıklarını gösteriyor. Fakat hesaba katmadıkları şey, bir diktatörün zulüm çantasında masum sivilleri katletmek için her tür meşum aracın olduğu gerçeği oluyor.

Gökten sarin ve hardal gazı yağıyor

Sabah saat 11:30’da Irak ordusunun savaş jetleri Halepçe’yi bombalamaya başlıyor. Sivil halk sığınaklara koşuyor. Savaş jetleri ilk turu tamamladıktan sonra gidiyor. Başlarına yağan bombaların sağır edici gürültüsünün yerini bir anlık sessizliğe bırakması ile derin bir nefes alan Kürt sivilleri ise kötücül bir sürpriz bekliyor. Bombalardan kaçmak için yeraltı sığınaklarına kaçan siviller için bu sığınakları bir cehennem hâline getirecek bir hamle geliyor Baas ordusundan. İlk tur ile sivilleri sığınaklara toplayan Baas ordusu, savaş jetlerini ikinci defa tekrar gönderiyor. İkinci turda gökten yağan ise **sarin ve hardal gazı içeren zehirli ve kimyasal gaz kokteyli** oluyor.

Havadan ağır bu zehir, sığınaklara sızıyor. Bombalardan kaçan siviller için **sığınaklar bir ölüm kampına dönüşüyor. Kasaba bir ölüm tarlasına dönüyor, sokaklar ölü bedenler ile sessizleşiyor.** Bu sessizliği sığınaklarda ıslak havlular ile burunlarını ve ağızlarını kapatmaya çalışan masumların yardım çığlıkları ile deliniyor.

Bir günde beş bin kişi ölüyor. Kuşaklar boyu bu zulmü bedeninde taşıyan **yaralıların ise sayısının yedi bin ile on bin arasında olduğu tahmin ediliyor.**

Halepçe katliamının (veya soykırımının) 25. yıl dönümünde, Halepçe kadar insanın canını acıtan ise hâlâ Ortadoğu’da Saddam Hüseyin’e sempati besleyen grupların olması oluyor.

Katiller yabancı değil

Kürtlerin talihsizliği katillerinin “ecnebler” olmaması belki de. **Kürtlerin katili Amerikalılar, İsraililer değil. Bölgede dört ülkeye bölünmüş Kürtlerin katilleri, bölge insanları. Türkler, Araplar, İranlılar, Sünniler, Şiiler.** Bu yüzden Kürtler bölgedeki kirli stratejilerin joker unsuru olmak dışında bir anlam ifade etmiyor bölge despotları için. Türkiye’de PKK’yı destekleyen Suriye ve İran rejimleri kendi ülkelerindeki binlerce Kürd’ü vatandaşlık hakkından mahrum kılmakta, buna itiraz eden Kürtleri ise idam etmekte beis görmüyor.

Bu yüzden Kürtler, bölgemizin favori mağdurları değil. Bu yüzden bölgede kimse Kürtlerin hamisi olmak için sıraya dizilmiyor. Bu yüzden örneğin **Ariel Şaron**'u övecek bir Arap, Türk veya İranlı bulmak imkânsızken, Dersim'in veya Halepçe'nin faileri teveccüh görebiliyor. Bu yüzden Kürtlere karşı "kutsal savaş" emri veren İran devrimi bazı İslamcılar için hâlâ şanlı sıfatını hak edebiliyor.

Ve bu yüzden hesaplaşılabilecek ortak ve uzun bir tarih biz Türkler, Araplar ve İranlıların önünde bekliyor.

cerenkenar@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Her yol Suriye'ye mi çıkıyor

Ceren Kenar 25.03.2013

Sadece bir dış haberci için değil, sıradan bir gündem takipçisinin bile başını döndürebilecek bir hızla düştü ajanslara haberler. Diyarbakır'da gerçekleşen Newroz kutlamasında **Abdullah Öcalan'ın yaptığı tarihî çağırısı** çevirirken dünya medyası, bir yandan **İsrail'in Türkiye'den özür dilemesi** ile sarsıldı.

Tüm bunlar olurken, Amerikan Başkanı **Barack Obama**, Ürdün Kralı **Abdullah** ile basın açıklaması düzenliyor, Lübnan Başkanı **Necib Mikati** istifa ediyor, Amerikan Dışişleri Bakanı **John Kerry** Bağdat'ta Irak Başbakanı **Maliki**'nin çok da hoşuna gitmeyecek beyanlar veriyor. Suriye'deki Kürt hareketinin önemli bir temsilcisi olan ve PKK ile organik bağları bulunan **PYD**, Türkiye'deki barış sürecine tam destek verdiklerini ilan ediyor. Bir yandan **Suriyeli rejime muhalif Aleviler**, Kahire'de toplanıyor ve Esed sonrası bir Suriye için yol haritası belirliyor.

Bütün bu gelişmelerin kendine özgü iç dinamikleri var elbette. Ancak bu ortak bölgesel sonuçları olmadığı anlamına da gelmiyor. Abdullah Öcalan'ın **"Yeni bir Türkiye için, yeni bir Ortadoğu için, yeni bir gelecek için uyanıyoruz"** ifadesinde özetlenen ve yeni ittifaklar ile şekillenecek bir süreç işliyor. Arap devrimleri ile Soğuk Savaş dönemi yükünü atan bir bölgede yeni bir siyaset üretiliyor.

Dün dün de kalırken, bölgeye dair yeni şeyler söylemek lazım

Bu süreci artık miadını doldurmuş, hiçbir dinamiği açıklayamayan, klişe ve ezberci analizler ile ifade etmek sadece fikrîsel bir geriliği göstermiyor; Türkiye'nin bölge Kürtleri ve Arapları ile sürdürülebilir siyasi ve ekonomik ilişkiler geliştirmesini "emperyalist" vizyon ile açıklamak aynı zamanda fikrîsel bir kötücüllüğe de tekabül ediyor. Bir tür beyaz adam kibri ile Türk, Kürt, Arap çocukları tuzu kuru analistlerin slogan desteği dışında bir fedakârlık yapmadıkları bir "anti-emperyalist" savaşın zayıfatı olarak görülüyor. Bu halkların zenginleşmesi, dünya ile entegre olması, kendi geleceklerini tayin eden aktörler hâline gelmesi ise bu hastalıklı zihniyete göre emperyalist bir komplo oluyor.

Neyse ki artık Türk, Kürt, Arap sokağının sesi bu ideolojik bagajlar ile zehirlenmiş komplo teorikilerinin sesini bastırıyor.

Bölge halkları demokrasi ve onurlu bir yaşam iradelerini ortaya koyarken, bu halkların iradelerini rehine alabileceğini düşünen her akım da tarihin çöplüğünde yerini buluyor.

Başlıktaki soruya dönecek olursak, evet bir anlamda her yol Suriye'ye çıkıyor. Ancak Suriye'de düğümlenen mesele bir mezhep savaşından ziyade bölgeye dair çatışan vizyonların mücadelesi oluyor.

Tüm bu süreçte ise her şey Suriye'ye ve Esed rejiminin akıbetine kitlenmiş görünüyor. Birçok politikanın imkânları Esed rejiminin blokajına takılmış durumda. Özellikle Türkiye'nin bölgede dış politika esnekliğini ve derinliğini mevcut statüko önemli ölçüde sınırlandırmakta. Bu durum sadece Türkiye için geçerli değil. Arap devrimleri ivmesini Suriye'de yitirdi ve isyan uzadıkça uluslararası desteği zayıfladı ve şüphecilerin sesi daha duyulur oldu. İşte bölgede iki üç gün içinde yaşanan bu hareketliliği bu tıkanıklığı aşmak için bu zamana kadar devrimin arkasına bir irade koymaktan ısrarla kaçınan ABD'nin de inisiyatifiyle, kolektif bir irade beyanına bağlamak mümkün olabilir. Bu irade aslında şartların zorlamasından kaynaklanmaktadır. ABD'nin düşük profilli Suriye politikası sadece kendi açısından daha fazla sorun üretmiştir zira.

Abdullah Öcalan'ın mesajlarının da sadece Türkiye gündemine değil bölge gündemine de yönelik olması bu sebepten. Türkiye'nin, kendine ayak bağı olan ve uluslararası ortamda imkânlarını sınırlandıran bu meseleyi bertaraf edebildikten sonra eli Suriye meselesinde de rahatlamış olacaktır. Aynı şekilde Türkiye-İsrail geriliminin aşılması, sadece her iki ülke açısından değil, ABD ve diğer üçüncü ülkeler açısından da, bölgede yeni bir dış politika genişlemesini getirecektir. Ve bu **"dış politika genişlemesi"** öncelikle ve kaçınılmaz olarak Suriye ve Esed rejimini hedef alacaktır hiç kuşkusuz.

Esed yanlıları için köprüden önceki son çıkış

Kılavuzu İran olan Esed rejiminin hâli ortadayken, bu rejimin üzerinde inşa olduğu değerler ve vizyonun bayraktarlığını yapmanın sonu, en iyimser tahminle marjinalize olmaktır. Yurtta ideolojik hegemonyasını kaybeden üçüncü dünyacı bir Kemalizm'in, bölge siyasetine dair söyleyecek sözünün kalmamış olması da sürpriz değildir.

Yeni bir bölge kuruluyor ve Türkiye de orada yerini alıyor.

cerenkenar@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'nin yüksek öğretimle imtihanı

Ceren Kenar 01.04.2013

Türkiye'nin bölgesel ve küresel bir aktör olma iddiası tartışmalarında, Türkiye'nin ekonomik, siyasi, askerî gücünü veya jeopolitik konumunu sürekli dile getirilmesine rağmen, en az bunlar kadar önemli bir unsura yeterince değinilmiyor. **Türkiye'nin ekonomik ve siyasi hedeflerinin önündeki en büyük engellerden biri kalifiye insan gücünün zayıflığı.**

Eğer bölgesel bir aktör olma iddiamız varsa, mevcut ekonomik gelişimi sürdürebilir kılmak istiyorsak tartışmamız gereken en ivedi meselelerden bir tanesi de **mevcut eğitim sistemimiz**. Ve elbette buna paralel, **yüksek öğretimdeki kalite** meselesi.

Türkiye'deki üniversiteleri Amerikan üniversiteleri ile mukayese etmeden önce şunu görmek lazım ki, Ortadoğu için bile **cazibe merkezi olan eğitim kurumlarına sahip olmaktan uzağız**.

Beyrut Amerikan Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi

Somut bir örnek ve karşılaştırma ile bu durumu göstermek mümkün.

Beyrut Amerikan Üniversitesi (American University of Beirut, AUB) ve **Boğaziçi Üniversitesi** aslında iki kardeş okul. Malum, Boğaziçi Üniversitesi'nin tarihi 1863 yılında Amerikalı misyonerlerin kurduğu **Robert College**'a dayanır. AUB ise 1862 yılında yine Amerikalı misyonerlerce kurulan **Syrian Protestant College**'in devamıdır.

Bir yıl arayla kurulan bu iki kurumun şu andaki itibarı ve kalitesinin mukayesesi bize aslında çok şey söylüyor. Öncelikle bu karşılaştırmayı yaparken şunu gözönünde bulundurmak lazım. **Boğaziçi**, Türkiye gibi dünyanın 14. büyük ekonomisi iddiasında olan, 70 milyonluk bir **ülkenin en iyi üniversitelerinden**. **AUB** ise Lübnan gibi, siyasi belirsizliğin tavan yaptığı, devletin en temel hizmetleri bile karşılamaktan uzak olduğu bir ülkede varolabilen bir kurum. AUB iç savaş sırasında bombalanan, rektörü suikast kurbanı olan bir okul. Lübnan'da hemen hiç bir kurum sağlıklı işlemezken, üniversite geleneği sayesinde hâlâ son derece profesyonel işleyebilen **bu üniversite ile Türkiye'de rekabet edebilecek çok az okul var**.

AUB dünya sıralamasında ilk 250'de listelenen bir üniversite. **Sadece Arap dünyasındaki öğrenciler için bir cazibe merkezi değil, aynı zamanda Avrupalı ve Amerikalı öğrencilerin de tercih ettiği bir öğretim kurumu**. Öğrencilerinin beşte birinden fazlası yurtdışından geliyor. Öğretim elemanı başına düşen uluslararası yayın sayısı konusunda Boğaziçi Üniversitesi'ne fark atıyor. Özel bir okul olmasına rağmen, öğrencilerin yüzde 80'i değişik oranlarda burs alıyor. **Uluslararası tanınırlığı, itibarı ve bağlantıları açısından Boğaziçi Üniversitesi'nden çok daha ileride**.

Elbette bu durumu açıklayacak birçok faktör var. **Yıllardır bu ülkenin başına musallat olan ceberut YÖK zihniyeti Türkiye'de yüksek eğitim kalitesini baltalamak konusunda epey mahir oldu**. Bununla beraber **vakıf üniversitelerinin kurulmasına uzun süre izin verilmemesi**, Türkiye'de uluslararası ligde mücadele edebilecek üniversitelerin kurulması önünde bir engel teşkil etti.

Yeni bir YÖK ve yeni bir zihniyet

Yeni bir YÖK yasası ve daha da mühimi yeni bir yüksek öğretim anlayışı, Türkiye için artık zaruri bir ihtiyaç. Bu anlamda mevcut YÖK başkanı **Gökhan Çetinsaya**, Türkiye için bir şans. Çetinsaya başarılı bir akademisyen olmasının yanı sıra, özgürlükçü ve demokrat bir zihniyete sahip bir idareci. **Yeni YÖK tasarısı için hummalı bir çalışmayı koordine ediyor**. Ancak Çetinsaya'nın dikkat çektiği bir husus var, **Türkiye'de yüksek öğretim kalitesinin artmasını sadece yasal değişiklikler ile sağlamak mümkün değil**. **Bir paradigma değişikliğine ihtiyaç var**.

Türkiye’de akademik kalitenin artması, ancak toplumun, öğrencilerin ve akademisyenlerin zihniyet değişimi ile mümkün olacak. **Akademik performans dendiği zaman tüyleri diken diken olan öğretim elemanları, üniversite eğitimini bedava sanan öğrenci ve veliler, akademik özgürlük mefhumundan nasibini almamış idareci ve rektörler varken, en ideal yasal değişikliği bile bu soruna درمان olmaz.**

Hükümetin son yıllarda uyguladığı politika doğrultusunda özellikle Anadolu’da bir çok yeni üniversite açıldı. Bu olumlu bir gelişme olmakla beraber, bu üniversitelerde düşünce özgürlüğü, akademik ve idari personel kalitesi ve rekabetçi ortam hâkim olmadığı sürece bu niceliksel büyüme niteliğe yansımayacaktır. Nitelik açısından bir sıçrama gerçekleşmediği takdirde, mevcut beşerî sermayesi Türkiye için siyasi ve ekonomik hedeflerini kısıtlayan bir unsur olarak kalmaya devam edecektir.

cerenkenar@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müdahalesizliğin bedeli...

Ceren Kenar 15.04.2013

İki sene bitti Suriye’de. Kanla, ölümle, yıkımla dolu iki sene. Şehirlerin yok olduğu, ailelerin tarumar olduğu, hayatların yarım kaldığı iki sene. Kadınların kadınlıklarını yaşayamadığı, çocukların çocuk olmadığı iki sene. Evlerin orta yerine düşen Scud füzeleri, gökten ölüm saçan bombalar. Bombaların iş görmediği yerde devreye giren rejim için çalışan teröristler. Tecavüzler, infazlar, yağmalar...

Bir medeniyetin, kuşakların yok olmasını hep beraber izledik. Barışçı gösteriler ile başlayan, artık rejim adına çalışan gazetecilerin bile rejimi sorumlusu olarak gördüğü bir iç savaşa dönüşen Suriye krizinde, bilanço vahim. 70 binin üzerinde ölü, bir milyonu aşkın mülteci.

Henüz ölü sayısı 10 bini bulmamışken uluslararası müdahale çağrıları yapılmaya başlanmıştı. Altı çizilen nokta şu idi: **Suriye krizinde müdahilsizlik aslında bir şekil müdahil olma biçimiydi.** Rusya, İran, Çin üçlüsünün aktif desteğini dengelemeyecek bir girişimin Esed için katliamlarına devam etme izni olduğu söyleniyordu. Öyle de oldu.

Uluslararası müdahale alerjisi

Ortadoğu’da farklı ideolojik grupların, örneğin liberallerin, solcuların, İslamcılarının, üzerinde hemfikir olduğu ve sıklıkla dile getirdiği bir gerçek vardır. **Batı ittifakı bölgedeki dikta rejimlerini desteklemiştir.** Bazen bu destek bizzat bu dikta rejimlerini iktidara getirmek suretiyle aktif olarak sunulmuştur. Bazense bu rejimlerle diplomatik ilişkiler sürdürülmüş ve zımnen diktalara meşruiyet atfedilmiştir. Bu rejimler tarafından mağdur edilen geniş halk kesimlerinin bu nedenle Batı’yı suçlaması son derece anlaşılabilir ve haklı bir tepkidir.

Ancak ne zaman Batı ittifakı bu dikta rejimlerine karşı bir hamlede bulunsa, daha önce Batı’yı bu rejimlere destek vermekle suçlayan grupların söylemi değişir. Birden bahsi geçen ülkenin **“egemenlik hakları”** ve **“bağımsızlığı”** mevzubahis olur. Diktaya destek verdiğinde kötü olan uluslararası kamuoyu, diktayı karşısına

aldığında yine kötü olmaktan kurtulmaz. Üçüncü sınıf anti-emperyalist sloganlar etrafında birleşilir. Öyle ya Rus yapımı Scud füzeleri veya MiG savaş jetleri tarafından öldürülmek, NATO müdahalesine yeğdir.

Suriye meselesinde alınan tavır da bu anlamda şaşırtıcı olmadı. Esed'in katliamları kılımızı kıpırdatmadı ancak uluslararası kamuoyunu bu katliamlara mani olmak için harekete çağıran her girişim büyük bir nefret dalgası yarattı. Irak örneği üzerinden uluslararası müdahalenin Suriye için büyük felaketler getireceği söylendi. Uluslararası müdahalenin Suriye'de bir iç savaş ortamı yaratacağı, mezhepsel gerilimi büyüteceği, radikal unsurları arttıracığı ve Suriye'nin bölünmesine sebebiyet vereceği söylendi.

Büyük Suriye projesi

Uluslararası müdahalenin olması ihtimalinde gerçekleşeceği iddia edilen bütün felaket senaryoları bugün, müdahilsizlik durumu sonucunda gerçekleşiyor. Suriye'de iç savaş büyüyor, mezhepsel gerginlik süreç uzadıkça artıyor, Batı kamuoyundan yüz bulamayan Suriyeliler çareyi radikal unsurlarda görüyor ve Suriye harita üzerinde olmasa da zihinsel olarak bölünüyor.

Uluslararası toplumun bu meseledeki kayıtsızlığı ve beceriksizliği sadece Suriye'ye mal olmadı. Suriye'de yaşananların bilançosu yeterince trajik ve ağır. Ancak korkarım ki Suriye örneğinin bedeli sadece Suriye ile sınırlı kalmayacak.

Uluslararası kamuoyu Suriye üzerinden şu anda dikta rejimleri altında yaşayan halklara çok acı bir ders verdi. Suriye halkını yalnız bırakan uluslararası kamuoyu aslında dikta rejimleri altında yaşayan haklara önemli bir mesaj verdi. Biz yokuz dendi, yalnızsınız, kendi başınızın çaresine bakın. Bir diktatörü devirmenin bedeli onbinlerce kişinin ölümü, ülkenizin yerle yeksan olması dendi.

Suriye örneğinden sonra hangi halk kendisini yöneten diktatörü devirme girişimine cesaret edebilir? Ürdünlüler, Suudiler, Bahreynliler, İranlılar nasıl, hangi güçle sokağa dökülebilir?

Suriye meselesindeki müdahilsizliğin sonucu Ortadoğu'da tarihin akışının yavaşlatılması oldu. Bu müdahilsizlik sadece Esed rejiminin ömrünü uzatmadı, bölgedeki tüm dikta rejimlere hayat nefesi verdi.

Belki de amaç buydu zaten...

cerenkenar@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Selefilik (1)

Ceren Kenar 22.04.2013

İsimlerini çok duyuyoruz. Mısır'daki seçim başarıları, Suriye'deki varlıkları bazı kesimleri endişelere gark ediyor. Amerika'da Boston maratonunda gerçekleşen meşum saldırının zanlısı olarak gösterilen kardeşlerin bazı **Selefi** şeyhlerden etkilendiği ortaya çıkıyor. Elbette **Boston saldırısı** üzerine yorum yapacak bilgi henüz yok. Fakat bu

vesile ile isimleri sıkça zikredilen ancak çoğu zaman şablonlara sıkıştırılan **Selefiler** üzerinde düşünmenin tam sırası.

Batı medyası çoğu zaman Selefi sıfatını kullanırken aslında **el-Kaide** yaftasını ima ediyor ve Selefiler eşittir teröristler gibi bir algı oluşuyor. Senelerdir siyasileşmekten kaçınan, dünyanın pek çok yerinde barışçı yollar izleyen Selefilere de hümanize etmeden önce sormamız gereken bazı sorular var. **Kimdir Selefiler? Ne isterler, ne düşünürler? Selefilğin 21. yy'ın en hızlı yayılan İslami gruplarından biri olmasının sebepleri nedir?**

Selefilerin homojen ve yekpare bir grup olmadığına altını çizerek başlamak lazım. Farklı ülkelerde, farklı sosyo-ekonomik gruplardan oluşan ve siyaset yapma biçimi açısından çeşitlilik arzeden bir akımdan bahsediyoruz.

Mısır'da Selefiler parti siyaseti yaparak demokratik sisteme angaje olmuş durumdadır. Müslüman Kardeşler daha çok şehirli orta sınıf temelli bir hareket iken **Mısır'daki Selefiler daha çok şehirli alt sınıflardan destek bulmaktadır. Lübnan'da ise şehirli orta sınıf Sünniler arasında popüler bir akım hâline geliyor Selefilik.** Lübnan'ın en popüler Selefi şeyhlerinden **Assir**, Peygamberin doğum gününü kutlamak için kayak tatiline gidiyor (evet, yanlış okumadınız). Batı'daysa epey prestijli üniversitelerden mezun ve aynı üniversitelerin öğrencilerine hitap eden, anadilleri İngilizce olan ve hararetle hutbeleri ile meşhur Selefi şeyhlere rastlamak mümkün.

Selefilğin temelleri

Bu çeşitlilik Selefilerin ortak noktaları olmadığı anlamına gelmiyor. **Selefilik modern bir İslami akım.** İsminden mütevellit, İslam'ın ilk günlerine ve kuruluş dönemine dönmeyi vazeden bir hareket. Selefilere göre İslam'ın gerçek ve öz hâli, ancak ve ancak Peygamberin ve onu takip eden ilk kuşakların yaşadığı dönemde bulunabilir. Bu dönemden sonra İslam; gelenek, yanlış yorum ve hurafelerle "kirlenmiştir". Dolayısıyla **Selefilerin hedefinde sadece İslam-dışı gruplar değil, aynı zamanda İslam'ı yanlış yorumladıkları iddia edilen İslam-içi gruplar da vardır.** Sufiler ve Şiiler kâfir olarak görülmekte, gelenekçi İslamcılar ve ulema ise ağır eleştirilere hedef olmaktadır. (Bu anlamda tekke ve zaviyelerin kapatılmasının epey "Selefi" bir icraat olduğunu da ironi ile not düşmekte fayda var.)

Bazı uzmanlar, Selefilği Batı kamuoyuna anlaşılır kılmak için şöyle bir analogi kurarlar: **Sufizm veya İslam'ın gelenekçi yorumları ritüel zengini Katolikliğe tekabül ederken, Selefilik sıkı kitabî yorumu esas alması ve geleneği reddi ile Protestanlığa benzemektedir.** Bu bir anlamda açıklayıcı bir şablon sunmaktadır. Şöyle ki, **Selefilik de Protestanlık gibi dinde bir reform çabasıdır.** Nasıl Protestanlık içinde dogmatik ve ılımlı ekoller varsa ve günümüzde Hristiyanlığın en muhafazakâr yorumlarından olan Amişler Protestansa, Selefilik içinde de benzer bir ayrışma vardır.

Başka bir Selefilik mümkün!

Bu bağlamda, 19. yy'ın önemli reformistlerinden olan **Muhammed Abduh** ve **Cemaleddin Afgani**, pekâlâ **Selefilğin kurucu babaları** olarak görülebilir. Abduh'a göre İslam'ın geri kalmasının sebeplerinden en önemlisi, gelenekçi ulemanın yanlış yorumlarıdır. Kuran gelenekten azade yeniden okunmalı ve değerlendirilmelidir.

Selefilik içi farklılaşma tam da bu yeniden okumanın biçimi üzerinde ayrışmaktadır. Abduh Kuran'ın yeniden okunmasının akıl ışığında olması ve çağın gerekliliklerinin hesaba katılarak yapılması gerektiğini savunur. Abduh'a göre taklit ulemanın yöntemidir ve taklide karşı icdiyat kapısı açılmalıdır. İctihad, İslam âlimlerinin yorum hakkını daha geniş kullanabileceği bir hüküm verme yoludur. Bu metot liberal veya ılımlı

diyebileceğimiz yorumları mümkün kılmaktadır. Öyle ki, Müslümanların yaşadıkları toplum ile ters düşmemeleri gerektiği savıyla, Abduh şapka giymenin caiz olabileceği yönünde fetva vermiştir. **Abduh'un Osmanlı entelijansiyesi içinde sadece Mehmet Akif gibi İslamcılar arasında değil, Ziya Gökalp ve Abdullah Cevdet gibi sekülerler arasında da teveccüh bulması** bu anlamda sürpriz değildir.

Ancak son otuz yıldır popüler olan ve Suudi Arabistan'ın yayılmacı siyaseti ile taraftar bulan Selefi yorum, Abduh'un Selefilikinden farklıdır...

Haftaya buradan devam.

cerenkenar@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ma'a salama Taraf...

Ceren Kenar 29.04.2013

Arap Devrimleri olmasa gazeteci olur muydum? Sanmıyorum...

Tunus'ta başlayan gösteriler, beni Beyrut'ta bir üniversite kütüphanesinde bulmuştu. Elimdeki kitaptan çok, ajansları kontrol etmeye başladığım an, anlamıştım ne yapmak istediğimi ve istemediğimi. Akademisyenlik, "henüz Arap devrimlerinin sonuçları hakkında konuşmak için çok erken" tarzı bir itidallık bana göre değildi. Bölge değişiyordu ve ben bu değişimi izlemek istiyordum. Hayatımı, tüm enerjimi bu müthiş dönüşüme vakfetmek istiyordum. Pasif bir izleyici değil, sıradan insanların bu olağanüstü hikâyelerinin anlatıcısı olmak istiyordum.

Türkiye'nin dönüşümünü bir aktivist olarak tecrübe etmiştim. 27 Nisan muhtırasına karşı henüz bir üniversite öğrencisi olarak Genç Siviller adına, Ankara'da beş kişiyle beraber, yüzlerce polis memuru etrafımızdayken, karşı muhtıra okurken vardım. Şu anda norm kabul edilenlerin, radikal ve marjinal görüldüğü bir dönemde, belki de gençliğin verdiği bir ödünsüzlükle oradaydık. İzansızdık, yarını düşünmeden damgalanırken tereddüt etmiyorduk. Her hafta eylemden eyleme koşarken gerçekten biliyor muyduk Türkiye'nin nasıl bir hızla dönüşeceğini? Emin değilim. Ama yapmamız gerekeni yapıyorduk.

Başka türlü davranamayacağımız için böyle davranıyorduk. İnanç ve iman, insana her zaman huzur veya dinginlik getiren bir şey değildir. İnanç, irşada dönüşemediği an, yakıcıdır. Bireysel yaşamaya başlandığı an iman, içinizi kemirir, sizi rahat bırakmaz. Hakikat içinizde, kendinizi yakan bir ateş topuna dönüşür, kendini dışarı atmak ister.

Dürüst olmak gerekirse, ne yapıyorsak iç huzurumuzu, akıl sağlığımızı korumak için yapıyorduk.

Biz Taraf'ı çok sevmiştik...

Ve *Taraf* böyle bir zamanda girdi hayatımıza. Bizimdi *Taraf*. Türkiye'nin seyrinin nereye gittiğinin bilinmediği zamanlarda, ufuk henüz flu iken, her an bir araba kazası tehlikesi vaki iken, *Taraf* netti. Sadece ölümüne haklı olduğunu düşünen insanlarda bulunan bir deli cesareti ile, Türkiye siyasetine kendini bir aktör olarak

dayatırken, Türkiye medyasının kurucu ve resmî ideolojisi olan üç maymunculuk oynamayı imkânsız hâle getiriyordu. Bir gazete değildi, bir ideolojik bülten de değildi. İlker Başbuğ gazeteyi tehdit ettiğinde **“Paşa önce o parmağını indir”** pankartları ile soluğu gazetenin önünde alan okuyucuları ile bir siyasi hareket idi, *Taraf*. Bayiden *Taraf* alırken, arkandan gelenin gülümseyerek “bana da bir *Taraf*” demesi ile hiç tanımadığın insanlar ile kurduğun düşünsel akrabalık idi *Taraf*. Hrant Dink’in cenazesinde, dönüp dönüp arkamıza bakarken gördüğümüz insan seli ile ilk defa hissettiğimiz çoğunluk hissiydi *Taraf*.

Gazetecilik onuru ve entelektüel dürüstlük

Aktivizmden gazeteciliğe geçerken, bu iki alanın birbirinden ayrıldığı sınırlar meselesi epey kafamı kurcalamıştı. Gazeteci olmak boş bir levha mı olmak demekti? Objektif olmak ne demekti? Gazetecinin müdahalesi nerede başlar, nerede biterdi?

Hiç bir zaman tarafsızlık ve objektif olma iddialarına teveccüh göstermedim. Hepimiz farkında olduğumuz veya olmadığımız bagajlarımızla, farklı hakikatlere yönelmeye mecburduk. Tarafsızlık iddiası bir gazeteci için çoğu zaman, kendi ideolojik arkaplanını görünmez kılarak, objektiflik iddiası altında bir tahakküm kurma aracıydı. Objektif ve tarafsız olmak, evet, imkânsızdı. Ancak entelektüel dürüstlük imkânsız değildi. Tarafını en baştan ortaya koyarak, doğruyu sadece doğruyu söylemek, hiçbir güce müdana etmemek, baskı devletten de, kendi mahallenden de gelse, korkmamak mümkündü. Tarafınızı açık açık belli ederek, okurları kandırmak yerine, dürüst olmak mümkündü.

Gazetecilik bildirmektir, olana ayna tutmaktır. Fakat bildirirken istemsiz olarak tekrar ve tekrar, her seferinde tavır almaktır. Aynanın bir görüş açısı olduğunu okurlara hatırlatmaktır. Gazetecilik taraf olmaktır, kaçınılmaz olarak.

Oral Çalışlar’ın istifa mektubu ve **Yıldıray Oğur**’un veda yazısı üzerine eklenecek pek bir şey yok. *Taraf* başka bir *Taraf* olmaya doğru giderken, kişisel bir imtihan ile karşı karşıyayım. Gazetecilik onuru için, hayatımdaki en büyük zevkten ve şereften, yani her hafta *Taraf* okurları için orta dünyadan bildirmekten feragat etmek durumundayım.

Ma’a salama Taraf...

Ma’a salama Arapça bir veda sözcüğü. Günlük kullanımı “hoşça kal”ın karşılığı. Ancak kelime anlamı, barış üzerinde olsun demek. Barış üzerinde olsun *Taraf*...

Not: Elbette yazmaya, çizmeye devam edeceğim. Geçen hafta başladığım Selefilik yazısı dizisini ise muhakkak devam ettireceğim. Şükürler olsun ki yaşadığımız çağ, kelâmın ve düşüncenin iletilmesi için illa yazılı medyaya ihtiyaç duymadığımız bir çağ. Dolayısıyla bu yazı *Taraf*’a veda, okurlara ise bir randevu yazısı...

cerenkenar@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)